

Täysistunto

Torstai 15.10.2015 klo 16.00—18.20

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.20.

Puhetta johti puhemies Maria Lohela (16.00—18.20).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkaamisesta (Kristiina Salonen sd)

Suullinen kysymys SKT 32/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Salonen.

Keskustelu

16.01 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Hallitus on päättänyt leikata ansiosidonnasta työttömyysturvaa. Meidän on hyvä muistaa, että ilman omaa syytään työttömiksi jäävät ihmiset menettävät yhtäkkiä kaikki ansiotulonsa. Tällaista merkittävää palkanmenetystä varten olemme kuitenkin rakentaneet sillan, jonka tehtävänä on kantaa työttömäksi jäänyt pahimman yli uuteen työhön. Tämä silta on ollut juuri tuo ansiosidonnainen työttömyysturva. Se on luonut palkansaajalle turvan sillä, että esimerkiksi perhe ei joudu muuttamaan kodistaan välittömästi työttömyyden takia.

Tätä ihmisille tärkeän turvan leikkaamista on perusteltu sillä, että se lisää työllisyyttä. Ministeri Mäntylä, voisitteko nyt kertoa meille, kuinka monta uutta työpaikkaa näille työttömille ihmisille luodaan leikkaamalla työttömyysturvaa?

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

16.03 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä toimenpiteessä on kysymys hallituksen yhdestä toimenpiteestä osana laajempaa kokonaisuutta. Hallituksella on tavoite uudistaa sosiaali- ja työttömyysturvaa tavalla, joka nimenomaan kannustaa ihmisiä siihen, että työn vastaanottaminen olisi kannustavampaa ja meillä olisi myöskin tilanne, jossa työttömät ja työpaikat kohtaisivat aikaisempaa paremmalla tavalla. Nämä työllisyysvaikutukset, joihin tässä meidän esityksessämme nyt viitataan, pohjautuvat nimenomaan siihen kansainväliseen tutkimukseen, jossa on pysytty osoittamaan, että tällaisilla toimenpiteillä on ennen kaikkea ihmisiä aktivoiva vaikutus. On ihan selvä asia, että tämä ei ole ainoa toimenpide, jota me teemme, tämä on yksi osa laajempaa kokonaisuutta.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun Rauman telakka lakkautettiin, yli 700 ihmistä jäi kertaheitolla työttömäksi. Eräs hitsaaja kertoi minulle tehneensä kaikkensa työn löytämiseksi. Ansiosidonnainen tuki on pitänyt perheen pään jotenkin edes pinnalla, vaikka taloudellisesti on ollut todella tiukkaa. Tuhannet ihmiset ympäri Suomen hakevat tämän hitsarin tavoin nyt työtä. He eivät ole itse valinneet sitä, että ovat jääneet työttömiksi. He kantavat raskaasti huolta tulevaisuudestaan ja taloudellisesta selviytymisestään. Moni sanoo työttömyyden tuovan myös tunteen arvottomuudesta.

Ministeri Mäntylä, nämä ihmiset eivät ole laiskuuttaan ilman työtä. He eivät tarvitse tällaisia hallituksen kannustamisia, ei heitä tarvitse pakottaa töihin. Arvoisa ministeri, he menevät töihin heti, kun työpaikat löytyvät. Ministeri Mäntylä, mitä vastaatte tälle ammatti-hitsaajalle ja hänen kaltaisilleen tuhansille aktiivisille työnhakijoille?

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä päästään nyt juuri siihen kysymykseen, jonka äsken tuossa nostin esiin, että meillä on tilanne se, että meidän pitää saada työttömät ja työpaikat kohtaamaan entistä paremmin. (Touko Aalto: Miten tämä auttaa?) Meidän pitää pystyä siirtymään passiivisesta tällaisesta työllisyyden hoidosta nimenomaan aktiiviseen suuntaan. Se on selvä asia, että se tulee vaatimaan monentasoisia toimenpiteitä, joita me teemme ministeriöissä yli hallinnonrajojen, ja etsimme niitä keinoja, joilla nimenomaan myöskin näitä hiljaisia työpaikkoja pystytään entistä paremmin löytämään. Totta kai me myöskin toivomme ja etsimme niitä ratkaisuja siihen, että me pystymme luomaan semmoisen järjestelmän, jossa nämä työttömyysjaksot olisivat mahdollisimman lyhyitä, mutta kuten sanoin, siihen ei ole yksiselitteistä ja yksinkertaista ratkaisua vaan se vaatii laajoja eri toimenpiteitä.

16.06 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koneasentaja Suhonen on julkaissut teille, arvoisa työministeri, avoimen kirjeen Savon Sanomien blogipalstalla. Kirjeessään hän kirjoittaa seuraavasti: "Olette varmasti, arvoisa työministeri, nähnyt monen läheisen työkaverin perheen menettäneen liikaakin sen vuoksi, kun työ on viety alta. Tällaisen menetyksen myötä on äärimmäisen tärkeää, että on olemassa perälauta, joka tuo turvaa sen hetken, kunnes uusi työ tai koulutus löytyy. Tämä viimeinen perälauta on ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha. Nyt te, arvoisa työministeri, olette tuhoamassa tätä viimeistä perälautaa. Olette viemässä niiltä, joilta on jo viety lähes kaikki. Kysynkin teiltä, ar-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

voisa ministeri, eikö teitä hävetä." Näin päättää tuo koneasentaja Suhonen kappaleen kirjoituksessaan. Kysyn teiltä, arvoisa työministeri: miten vastaatte tälle koneasentaja Suhoselle?

16.07 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hävettääkö? Ei minua hävetä laittaa Suomea kuntoon. 500 päivää, 400 päivää ja 300 päivää ovat nämä, mitkä jäävät jäljelle, ei tässä tuhota tätä järjestelmää. Me joudumme leikkaamaan, me joudumme tekemään kipeitä ratkaisuja, niin jouduitte tekin viime vaalikaudella. Joka ikinen joutuu nämä tekemään. (Välihuutoja) Minun mielestäni tämä on ikävä päätös, ja sitä on huono tietysti perustella millään muulla kuin talouden ongelmilla, mutta niin kuin ministeri Mäntylä tuossa totesi, tällä on myös aktivoiva vaikutus — valtiovarainministeriön alustavan arvion mukaan se olisi noin 10 000 henkilötyövuotta. Eli kyllä tässä yritetään hyvää. Tässä yritetään tehdä niin, että se kannustaisi ihmisiä töihin. Totta kai minä ymmärrän, että jos ei ole työpaikkoja, niin silloin pitää katsoa tätä hallitusohjelmaa ja siellä ovat ne vastaukset siihen. Eihän tällä yhdellä keinolla ratkaista Suomen ongelmia.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mäntylä täydentää.

16.08 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin tähän puheenvuoron siksi, että te, arvoisa edustaja Rinne, olette elokuussa Talouselämän haastattelussa itse sanonut, että olette valmis myöskin keskustelemaan ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) Te olette myöskin tässä haastattelussa todennut — kuten aivan oikein onkin — että "Työttömyysturva on tarkoitettu turvaamaan toimeentulo työttömyyden aikana. Asenteissa on korjattavaa, jos sitä käytetään esimerkiksi vuorotteluvapaan tapaisesti". Kerroitte kuulleenne muun muassa yrittäjiltä useasti, että toiset pitävät 500 päivän ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saavutettuna etuna, jonka aikana ei tarvitse mennä töihin, vaikka niitä olisi tarjolla. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) Tähän te olette sanonut, että jos on mahdollisuus työllistyä, työttömyyspäiväraha ei ole tarkoitettu sille vaihtoehdoksi, eli se ei ole mikään vuorotteluvapaa. Eikö ole nyt näin, että nimenomaan teidän tavoitteenne on varmasti ollut sama kuin meillä, että nyt me lähdemme hakemaan aktiivisia keinoja nimenomaan siihen, mihin tekin olette viitannut? (Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

16.10 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on noin kymmenkertainen määrä työttömiä suhteessa vapaiden työpaikkojen määrään — kymmenkertainen suhde, kymmenen kertaa enemmän työttömiä kuin vapaita työpaikkoja. Nyt hallitus on päättänyt leikata työttömiltä, mitä edellinen hallitus ei tehnyt, ja perustelee tätä kannustavuudella. (Välihuutoja)

Arvoisa pääministerin sijainen, Timo Soini, te olette myhäillyt tämän keskustelun aikana siellä aitiossa. Esitänkin teille yksinkertaisen kysymyksen: jos meillä on noin 20 000 vapaata työpaikkaa ja yli 200 000 työtöntä, niin miten tämä kannustavuus nyt tekee sen, että näistä 20 000 vapaasta työpaikasta tulee yli 200 000 työpaikkaa, joihin työttömät ihmiset siirtyvät?

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

16.11 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hetken jo luulin, että edustaja Arhinmäki laulaa, mutta näin ei kuitenkaan käynyt. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Työttömän huoli on sataprosenttinen, ja nimenomaan ensin meidän pitää lähteä siitä, että olemassa olevat työpaikat säilytetään. Se merkitsee sitä, että meidän täytyy pitää huoli kustannuskilpailukyvästä, investoinneista, rahoituksesta, kaikesta tästä. Hallitus tekee parhaansa, jotta näitä edellytyksiä ja jotta näitä työpaikkoja tulisi, joihin ihmiset voivat mennä töihin. Me tarvitsemme lisää työnantajia, me tarvitsemme satsausta julkiselta sektorilta, niin kuin esimerkiksi hallitus infraan tekee, ja sitä kautta tulee mahdollisuuksia työpaikkoihin. Mutta valtio on mahdollistaja, valtio ei voi olla se viimekätinen työllistäjä vaan mahdollistaja.

16.12 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on terve ja työkykyinen ja työtä tarjotaan, minun mielestäni se pitää ottaa vastaan, se on ihan selvä asia. Luulen, että kaikki tässä salissa ovat siitä samaa mieltä.

Mutta, arvoisa puhemies, en ole ollut sitä mieltä, että työttömyysturvaa pitää leikata. Minä olen tarjonnut täällä salissa useampaan kertaan vaihtoehtoa, jolla vältetään nämä leikkaukset. Se on se, että 15 000 ihmistä työllistetään aktiivimallilla peruspäivärahan suuruisella rahalla: 705 euroa kuukaudessa matkaan mukaan, ja töihin silloin, kun työtä on tarjolla. Tämä on sosialidemokraattien vaihtoehto tässä tilanteessa, ei se, että leikataan niiltä ihmisiltä, jotka tarvitsevat työttömyysturvaa, työttömyysturvan pituutta tai tasoa.

Puhemies Maria Lohela: Löysikö joku kysymystä? — Seuraavaksi edustaja Vartiainen.

16.13 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisestä ja suomalaisesta tutkimuskirjallisuudesta löytyy vahva näyttö siitä, että työttömyysturvan keston lyhentäminen alentaa työttömyyskausia ja sitä kautta rakenteellista työttömyyttä, mutta tietysti sitä edesauttaa se, että helpotetaan myös työn kysyntää. Siksi haluaisinkin pyytää teitä, työministeri Lindström, vielä muistuttamaan ja kertomaan tälle salille, millaisia työllistämisen kynnystä alentavia toimia hallitus myös suunnittelee.

16.13 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nimenomaan, edustaja Vartiainen osui asian ytimeen. Jälleen kerran pitää mennä sinne hallitusohjelmaan ja katsoa se kokonaisuus, mitä siellä tehdään. Niin kuin pääministerin sijainen Soini tuossa kertoi, meidän pitää hoitaa se elinkeinopolitiikka kuntoon, jotta on niitä työpaikkoja, joihin ne ihmiset voivat sitten mennä. Eihän tässä ole mitään järkeä, että me tässä häärilemme jossain työttömyyspolitiikassa ja yritämme laittaa sitä kuntoon, jos ei elinkeinopolitiikka toimi. Tästähän tässä on kysymys. Nämä kaikki toimenpiteet, joita hallitus tekee — muun muassa kannustinloukkujen purkaminen, osallistava sosiaaliturva, perustulo — liittyvät siihen, että kannattaa ottaa työtä vastaan, kannattaa tehdä töitä.

Ei tässä olla kiusaamassa. Minä ymmärrän tämän tuskan, mikä sosialidemokraateilla ja varmaan koko salilla on, että kun joudutaan leikkaamaan, niin se sattuu, mutta tekin leikkasitte työttömyysturvasta viime vuonna, ansiosidonnaisesta, 50 miljoonaa, jos muistan oikein.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

16.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri sen vuoksi siitä ei enää olekaan varaa leikata. (Naurua) Kysymys on siitä, että jos jotakin etuutta on laskettu, niin ei se siitä paremmaksi muutu sillä, (Hälinää — Puhemies koputtaa) että sitä leikataan vielä lisää, koska sitten siellä jäljellä on hetken päästä nolla.

Mutta oleellista on se, että työttömyysturvan kestolla on yhteys siihen, miten ihmiset työllistyvät, mutta se ei ole pelkkä kestokysymys. Siihen vaikuttaa se, miten on työpaikkoja tarjolla, miten aktiivinen on työnvälitys, minkälaiset kouluttautumismahdollisuudet ovat. Ja kun te puhutte tästä kokonaisuudesta, arvonn hallitus, niin te leikkaatte näitä kouluttautumismahdollisuuksia, te vähennätte sitä resurssia, jolla työnvälitystä tehostettaisiin, te samaan aikaan syötte niitä mahdollisuuksia, joita tällä lyhyemmällä työttömyysturvajalla olisi hakea aktiivista työllistymisvaihtoehtoa, ja siinä mielessä tämä kokonaisuus on äärettömän huolestuttava. Se synnyttää ihmisten mielissä pelkoa ja epävarmuutta ja monen kohdalla, ikävä kyllä, myös epätoivoa.

16.15 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Filatov puolesta noista sanoistaan kertoi juuri sitä, mitä hallitus tässä tekee. Eli meidän olemme tekemässä muutosta. Tämä on muutoshallitus, tämä on ensimmäinen hallitus aikoihin, joka tekee muutosta myös työttömyyden hoitoon. Kun meillä ei ole rahaa, me joudumme tekemään asioita toisella tavalla. Me velkaannumme, ja samaan aikaan pitäisi yrittää saada kasvua. Tämä on todella iso haaste, mutta sitä ei kyllä yhtään edesauta se, että mitä tahansa esitetään, niin se ei tunnu kelpaavan. Ei se tunnu kelpaavan teille eikä monelle muullekaan, mutta siitä huolimatta hallitus uskoo tähän omaan ohjelmaansa, ja se on tässä vaiheessa tärkeää. Ja me uskomme siihen, että vuoden kahden päästä suunta lähtee muuttumaan ja niille ihmisille on niitä työpaikkoja.

16.16 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän sosiaaliturvassamme on varmasti uudistamisen paikka, jotta työnteko olisi kannustavaa ja ihmisten perusturva vahvistuisi. Mutta kannattaa tunnustaa, hallitus: Ansiosidonnaiseen turvaan te teette vain puhtaan leikkauksen. Tässä ei ole kysymys uudistuksesta vaan leikkauksesta. Tuntuukin, että hallitus on työllisyyspolitiikassaan vähän kahtia jakautunut persoonallisuus, ja siitä haluaisin kysyä ministeri Mäntylältä ja ministeri Vehviläiseltä.

Toisaalta, jotkut uskovat, että olennaisinta, jotta ihmiset pääsevät työelämään, on tehdä työnteosta ja sosiaaliturvan yhdistämisestä kannattavaa niin, että saadaan siltä sosiaaliturvasta työelämään. Perustulo lähtee siitä, että kun ihminen voi viedä tavallaan osan sosiaaliturvasta mukanaan, kun menee töihin, niin työnteko olisi aina kannattavaa ja ihmisillä on vahva perusta yrittää, kokeilla itse, olla aloitteellisia. Mutta samaan aikaan kun te olette miettimässä perustulokokeilua, niin te olette miettimässä raippoja, rangaistuksia, leikkauksia ihmisten oikeuksiin päästä työelämään ja ajattelette, että rajoituksilla ihmiset pääsisivät. Osallistavassa sosiaaliturvassa monet keinoista muistuttavat vähän tällaista pakkotyötä, (Puhemies koputtaa) joka ei ole tehokasta. Kumpaan te uskotte, pakkotyöhön vai ihmisten nostamiseen työelämään taloudellisilla kannustimilla?

16.17 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän sosiaaliturvajärjestelmämme on äärettömän haastava. Siitä on vuosien mittaan tehty suoraan sanottuna semmoinen sekametelisoppa, että sieltä on hyvin vaikea löytää nimenomaan näitä kannustinloukkuja tai ylipäätään lähteä niitä purkamaan. Sen

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

takiahan nyt STM:ssä tehdään aktiivisesti töitä juuri sen eteen, että me pystymme tämän järjestelmän perkaamaan ja löytämään sieltä nimenomaan ne kipukohdat, joiden kautta me kykenemme ihmisiä paremmin aktivoimaan myöskin siihen työn vastaanottamiseen.

Nämä tuntuvat varmasti siltä, että nämä toimenpiteet ovat tällaisina yksittäisinä vain puhtaita leikkauksia: Kyllä, tämä on myöskin hallitusohjelman kirjauksen mukainen leikkaus, sitä ei kukaan kiellä, mutta se ei sulje pois niitä kaikkia muita asioita, joita me koko ajan siellä taustalla teemme ja pyrimme siihen, että työn vastaanottaminen olisi aina kannattavaa. Perustulokokeilu osaltaan on myöskin yksi mahdollisuus löytää niitä erilaisia (Puhemies koputtaa) vaihtoehtoja, jotta meillä on järjestelmä, joka on selkeä ja joka nimenomaan myöskin kannustaa siihen työn vastaanottamiseen kaikissa tilanteissa.

16.19 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan ministeri Mäntylän puheenvuorosta. Eli meillä on yli 120 etuutta Kelan etuuksina, mikä on valtavan paljon, meillä on erittäin hajanainen sosiaaliturva. Viime vaalikaudella saatiin tässä salissa yhdessä aikaiseksi päätös tästä 300 euron suojaosasta, joka on hyvä asia, hyvä askel, ja tuhannet ihmiset ovat ottaneet sen käyttöönsä.

Mutta sitten täytyy muistaa se, että me emme voi tukeutua vain niihin keinoihin, mitä meillä tällä hetkellä on käytettävissä, ja sen takia me olemme lähteneet tässä perustulokokeilussa myös liikkeelle ja haluamme laittaa sen mahdollisimman nopeasti liikkeelle. Eli nyt tehdään mallia, ruvetaan aivan välittömästi lähiviikkoina tekemään. Sitä tekee Kansaneläkelaitoksen tutkimusosasto muun muassa Tampereen yliopiston kanssa, ja tavoitteena on, että viimeistään vuoden 2017 alussa meillä olisi tämä kokeilu käynnissä. Minä toivon, että täällä siihen suhtaudutaan myönteisesti.

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen.

16.20 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni ansiosidonnaista saava ei tarvitse vielä muuta sosiaaliturvaa, mutta nyt tällä päätöksellä te ajatte ihmiset muun sosiaaliturvan piiriin, juuri sinne, mistä sanotte, että ihmisiä pois kannustatte. Ministeri Mäntylä, te sanotte, että kannustatte työttömiä työhön heikentämällä heidän turvaansa työttömyyden ajalta. Ministeri, minua oikein pelottaa, mitä tekisitte, jos haluaisitte rangaista työttömiä. Ministeri Mäntylä, ettekö todella usko siihen, että tukemalla ja auttamalla ihmistä voidaan saada aikaiseksi parempia tuloksia kuin pakottamalla ja rankaisemalla?

16.20 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan tähän aktivoimiseenhan me tässä koko ajan olemme pyrkineet näillä eri toimenpiteillä, ja se viesti, mitä esimerkiksi eri järjestöiltä on minulle tullut, on nimenomaan se, että siinä työttömyyden alkuvaiheessa pitäisi olla huomattavasti vahvemmat aktivointitoimet, koska kaikkihan me tiedämme, että mitä pidemmälle se työttömyys jatkuu, niin sen vaikeampi on työllistyä ja myöskin silloin se tilanne passivoi. Tämähän on nyt se meidän tavoitteemme, että me aktivoimme eri toimenpiteillä, me kohdennamme niitä toimenpiteitä nimenomaan sinne työttömyyden alkuun, jotta se työttömyys ei pitkittyisi. Toivon, että tässä on tullut nyt esiin, että me teemme monella eri kärjellä ja sektorilla hartiavoimin niitä töitä, että me puramme ne kannustinloukut, me löydämme ne aktivointikeinot, me saamme myöskin niitä työpaikkoja löydettyä, myös niitä hiljaisia työpaikkoja,

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

mutta kannustetaan myöskin siihen aktiiviseen työn hakemiseen kaikin tavoin ja työllistymiseen, että meidän työvoimapolitiikkamme (Puhemies koputtaa) on aktiivista eikä passiivista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys nuorisotakuusta (Heli Järvinen vihr)

Suullinen kysymys SKT 33/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Järvinen.

Keskustelu

16.22 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! On hienoa kuulla, että työttömyyden hoidosta aiotaan tehdä aktiivista passiivisen sijaan, mutta siltä ei vain oikein vaikuta, kun sitten katsoo näitä toimenpiteitä. Meillä on esimerkiksi nuorisotakuu, jolla on yritetty katkaista kaikkien alle 25-vuotiaiden ja vasta valmistuneiden alle 30-vuotiaiden työttömyyttä ennen sen pitkittymistä yli kolmen kuukauden eli juuri siihen, mistä ministeri Mäntylä puhuu. Nuorten työttömyyttä ei ole saatu nujerrettua, mutta sen kasvu on saatu kääntymään, ja ennen kaikkea se on ennalta ehkäissyt nuorten syrjäytymistä.

Nyt kuitenkin, vaikka nuorisotakuu on nostettu hallitusohjelmassa kärkihankkeeksi, rahaa sille ei ole varattu. Päinvastoin, kun edellinen hallitus panosti siihen 60 miljoonaa euroa, ensi vuonna rahoitus putoaa alle puoleen ja seuraavana vuonna lähes nollaan, kaikkiaan 96 prosenttia. Kun kaikki puolueet ovat vakuuttaneet haluavansa kehittää nuorisotakuuta entistä tehokkaammaksi, kysynkin ministeriltä: miten tätä ennalta ehkäisevää ja aktiivista työttömyyden hoitoa kehitetään, kun siltä viedään rahat?

16.23 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nuorisotakuuta kehitetään yhteisötakuun suuntaan. Me tietysti tiedämme, mitä kokemuksia nuorisotakuusta on — siitä on hyviä, mutta sitten pitää olla kriittinen: on siinä epäonnistuttukin osin. Ja nimenomaan nyt kohdennetaan toimenpiteitä siihen joukkoon, joka on vaarassa pudota, niihin syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Se on tässä niin kuin se ajatus, eli kun vähempiä rahoja jälleen kerran kohdennetaan, kohdennetaan semmoisiin toimenpiteisiin, joiden uskotaan olevan tehokkaita. Me ymmärrämme tietysti tämän kritiikin, mitä edustaja kohdentaa nuorisotakuurahoihin, mutta kyllä täällä sisällä on niitä toimenpiteitä, joita voidaan käyttää myös tähän, ja yhteisötakuu on se meidän uusi suuntamme. — Näin.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.24 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaanakin sitoutunut kehittämään nuorisotakuuta yhteisötakuuksi. Kysyin eilen valiokunnassa asiantuntijalta, mitä se tarkoittaa nuorten kanssa työskentelevien näkökulmasta. Vastaus

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

oli aika kylmäävä: emme tiedä, mutta todennäköisesti se tarkoittaa sitä, että jatkossa teemme työtä yhdessä mutta ilman rahaa.

Osana nuorisotakuuta leikataan 6 miljoonaa euroa etsivästä nuorisotyöstä, joka on tavoittanut vuosittain yli 20 000 kadonnutta nuorta, niitä nuoria, joista me kaikki olemme huolissamme ja joista tulee iso lasku tälle yhteiskunnalle, jos heistä ei pidetä huolta. Kun samalla leikataan työpajatoiminnasta ja työllisyysmäärärahoista, kuten palkkatuesta, Samsi-kortista ja työkokeilusta, se tarkoittaa, että tulevina vuosina kadotetaan tuhansittain uusia nuoria. Kaikista näistä nuorista koituu kestäättömän suuri lasku. Tämän laskun arvioidaan olevan vuosittain 600 miljoonaa euroa — siis valtava lasku pienestä säästöstä. Kysynkin ministeriltä: miten meillä on varaa jättää nuoremmille tämä velka, jos pelkkä taloudellinenkin velka on hallituksesta liikaa? Miten me saamme jatkossa nuoret mukaan osallistumaan?

16.25 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on sitoutunut kehittämään edellisellä kaudella alkuun, vauhtiin laitettua nuorisotakuuta ihan uuteen suuntaan. Se, mikä edellisen kauden nuorisotakuumallissa oli ongelma, minkä havaitsi muun muassa Valtiontalouden tarkastusvirasto raportissaan ja muutamat muutkin selvitykset, oli se, että se ei tavoittanut niitä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia nuoria eli niitä nuoria, joilla on monenlaisia ongelmia. Se on se ongelma, mihin me haluamme puuttua nimenomaan kehittämällä nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan, ja silloin me tarvitsemme sellaisia malleja, joissa nuori saa avun yhdeltä luukulta. Näitä pyrimme kärkihankkeillamme kehittämään, muun muassa laajentamaan Ohjaamo-palveluita, jotka ovat tällaisia yhden luukun palveluja nuorille. Sen lisäksi tarvitaan tietysti sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteitä, joista STM:n ministerit voivat tarkemmin vastata. Lisäksi tähän meidän nuorisotakuuseemme kuuluu olennaisena osana koulutustakuun jatkaminen, jossa ideana on se, että jokaiselle toisen asteen päättäneelle nuorelle taataan koulutuspaikka. Eli tulevaisuutta nuorille rakennetaan kehittämällä nämä palvelut, olemassa olevat palvelut, toimimaan paremmin yhteen.

16.26 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tähän vielä todeta sen, että tämä nuorisotakuu tai yhteisötakuu tehdään aina siellä paikallisella tasolla, ja haluan muistuttaa siitä, että nyt tulevalle vuodelle ja tälle vaalikaudelle meillä itse asiassa ei ole kuntien valtionosuuksien leikkauksia. Nuorisotyö tehdään siellä kunnissa, ja minä haluan ottaa esille myös sen, että Vanhasen kakkoshallituksen aikana ministeri Wallinin johdolla tehtiin tämä etsivä nuorisotyö, eli meillä on olemassa näitä menetelmiä, joita on koottu useamman vuoden aikana yhteen.

Minä jotenkin vierastan sitä ajatusta, että pelkästään se, minkä verran me valtion puolelta laitamme rahoitusta tänne nuorisotakuuseen tai yhteisötakuuseen, ratkaisisi sitä. Minusta on ollut tärkeätä, että viime vaalikauden aikana kehitettiin näitä yhteisiä malleja, mutta ne eivät voi olla pelkästään valtion rahoituksesta kiinni. Me tiedämme sen, että tämä yhteisötakuu, jota hallitus tässä tavoittelee, liittyy myös siihen, että meillä saadaan yhteistyö paremmin pelaamaan myös järjestöjen kanssa, ja tässä myös järjestöillä tulee olemaan iso sija.

16.28 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei varmaan kukaan täällä vastusta sitä, että nuorisotakuuta kehitetään, mutta tämä tapa, millä hallitus taas ke-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

hittää, kyllähän enemmän on se, että otetaan ne resurssit pois, millä esimerkiksi siellä paikallistasolla tai alueellistasolla voitaisiin tätä kehittämistoimintaa tehdä.

Annan yhden esimerkin: Nyt hallitus ajattelee, että nuoret saadaan töihin sillä, että annetaan vähän enemmän keppiä, ei suinkaan sillä, että esimerkiksi Sanssi-korttia kehitettäisiin siihen suuntaan, että palkkatukimäärärahat nousisivat, jolloin me saisimme nämä nuoret ihmiset, jotka ovat nimenomaisesti vailla työtä, sinne töihin eikä niin, että heidät jätettäisiin oman onnensa nojaan. Jos ajatellaan, että nuoria halutaan kannustaa vaikka yrittäjiksi, niin kuin varmaan moni täällä haluaa, niin kyllä siihenkin varmaan toimii paremmin se, että annetaan pikkuisen porkkanaa eikä niin, että taas viedään kokonaan toivo pois ja annetaan heidän olla omassa onnessaan. Sen takia kysyisinkin nyt vielä ministeriltä, miten te luulette, kumpi toimii paremmin: se, että annetaan porkkanaa, vai se, että annetaan keppiä?

16.29 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä työkalupakissa on sekä—että-malleja. Itse uskon tietenkin siihen, että se porkkana kannustaa, mutta jokaisen pitää nyt ymmärtää, että sitä rahaa ei vain ole. Sitä on ihan turha tuolta seinästäkään käydä ruikuttamassa, kun sitä on aika rajallinen määrä. Niillä vähemmillä rahoilla täytyy pystyä tekemään asioita fiksummin. Siitä tässäkin on kysymys. Aivan niin kuin ministeri Grahn-Laasonen sanoi, viime kauden nuorisotakuukokemukset on kerätty yhteen, VTV on niitä arvioinut, on arvioinut sitä kriittisesti, mikä onnistuu, mikä ei. Nyt kun täällä annetaan semmoista kuvaa, että ikään kuin tässä oltaisiin lopettamassa kaikki palkkatuki, starttirahat, niin eihän se näin ole. Kyllä niitä edelleen on, nämä toimenpiteet ovat käytössä edelleen. Toki ei ole niin paljon rahaa kuin ennen. Täytyy vain tehdä asiat fiksummalla tavalla.

16.30 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että eduskunta käy keskustelua nuorten ihmisten tulevaisuudesta näinä vaikeina talousaikoina, koska on tietenkin tärkeää, että me antaisimme sellaiset mahdollisuudet, että jokainen saisi oven raolleen työelämään, koulutuksen polun alkuun ja ikään kuin sellaisen merkityksellisyyskokemuksen elämäänsä, mitä työ voi tuoda, mitä aiemmassa keskustelussa täällä sivuttiin.

Mutta samanaikaisesti, niin kuin aiemmassa keskustelussa todettiin sekin, työllisyyslanteemme ei ole kovin häävi. Haluaisin kysyä työministeriltä: Viime kaudella nuorisotakuun osalta muistan tulleen vahvaa kritiikkiä sen mallin byrokraattisuudesta yrittäjien näkökulmasta. Me tiedämme, että tässäkin tapauksessa tämä nuorisotyöttömyys hoituu parhaiten ei millään muulla kuin sillä, että nuoret saavat työpaikkoja, ja yrityksistä niitä pitäisi löytyä. Onko meillä mitään keinoja avata ovia sinne yrityksiin paremmin niin, että nimenomaan nuoret ihmiset saisivat sen ensimmäisen mahdollisuuden astua työpaikkaan? Mitkä ovat toimenpiteet ikään kuin siihen, eivät pelkästään nämä tukimuodot, vaan miten näette tämän kokonaisuuden: nimenomaan nuoret, yrittäjät ja sitä kautta polku työelämään?

16.31 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Saarikko nosti kyllä hyvin tärkeän asian esille, koska tähän on se, mitä nuorilta itseltään oli kysytty, miten he kokivat tämän. Jos se on yhtään vaikeaa, jos se on yhtään hankalaa, jos koetaan, että pitää käyttää kaiken maailman lippulappusia, niin kyllähän se jää tekemättä. Siitä pitää tehdä paljon matalamman kynnyksen toimintaa. Tässä tul-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

laan nyt siihen tämän uuden hallituksen linjaukseen, että päästään tästä turhasta sääntelystä, byrokratiasta eroon, ja tämä on yksi alue, missä näistä pitää päästä eroon. Ei nuorilla ole aikaa eikä mielenkiintoa tutustua mahdottoman vaikeisiin asioihin, vaan sen pitää olla mahdollisimman simppeleitä sekä yrittäjälle että sille nuorelle, niin että he kohtaavat toisensa ja sitä kautta sitten päästään eteenpäin. Todella hyvä kysymys.

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen.

16.32 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ajattelisin, että tuohtumus salissa ei niinkään johdu siitä, etteikö ymmärrettäisi, että on rajalliset määrät rahaa, vaan se johtuu siitä, että kun katsotaan hallituksen lukuja ja toisaalta viestiä, niin tuntuu, että ne eivät täsmää. Nytkin on puhuttu siitä, että nimenomaan ne kaikista heikoimmassa asemassa olevat nuoret halutaan tavoittaa. Mutta jos me mietimme vaikka etsivää nuorisotyötä ja siihen kohdistuvia leikkauksia, niin se tuki on ollut kaikista tärkeintä, mitä pienempi kunta on kyseessä. Nyt kun sitä etsivää nuorisotyötä leikataan, niin se voi niiden pienempien kuntien kohdalla esimerkiksi tarkoittaa sitä, että kun he eivät saa sitä tukea, niin se lakkautetaan kokonaan tai resurssit vähenevät hyvin paljon. Samaan aikaan me puhumme nuorista, jotka asuvat haja-asutusalueella, missä palvelut ovat muutenkin jo kaukana, ja silloin syntyy aika suuri huoli vielä erityisesti näistä nuorista. Miten hallitus katsoo, miten tulevaisuudessa pystytään kantamaan kaikki nuoret hyvän elämän piiriin valtakunnallisesti?

16.32 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Toivola kuvasi juuri oikein asian elikkä sen, että huoli on siitä, miten ne palvelut tavoittavat ne nuoret. Siihen juuri nimenomaan tämä meidän kärkihankkeemme kilpistyy, että se on se ydinkysymys, miten me yhden luukun periaatteella pystymme tarjoamaan nuorille palveluja. Kyse ei ole yksittäisistä hankkeista, mitkä tämän ongelman ratkaisevat, vaan koko meidän palvelujärjestelmästämmä ja siitä, että toimitaan — se on vähän uusi toimintakulttuuri, tiedän sen, koska olen nähnyt aika lailla sisältä tätä järjestelmää, että ei ole välttämättä aina ihan helppoa eikä osata toimia sektoreiden välillä. Tässä esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut, opetuspuolen asiat, nuorisopalvelut ja työllistämis- ja työllisyyspalvelut: tämä kombinaatio pitää saada toimimaan niin, että nuori saa sen avun. Se on se tärkeä ja oleellinen asia, että jokainen nuori kohdataan ja jokaiselle nuorelle räätälöidään hänen tarpeistaan lähtevä palvelu.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys paikallisesta sopimisesta (Jari Myllykoski vas)

Suullinen kysymys SKT 34/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Myllykoski.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Keskustelu

16.34 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään selvitysmies Harri Hietala ministeri Lindströmiltä kesällä toimeksi saaneena julkaisi oman selvityksensä siitä, kuinka paikallista sopimista tulisi kehittää. Täällä vasemmistossa sydän syrjälläni odotin sitä Hietalan, selvitysmiehen, raporttia, mutta täytyy lohdutuksella todeta, että Hietala on tarttunut oikeisiin asioihin eli yleissitovan työehtosopimuksen kunnioittamiseen ja niin edelleen. Nyt kysyisinkin ministeri Lindströmiltä: Oletteko se airut, joka tässä hallituksessa haluaa sitoutua niihin selvitysmiehen teeseihin, että ei pakoteta paikalliseen sopimiseen, paikallinen sopiminen ei saa olla sanelua, sen pitää olla aitoa, avoimuuteen pohjautuvaa sopimista? Ja yhtä lailla, onko niin, että tämä hallitus ei edistä pakkoa vaan se tuo tämän asian kolmikantaiseen valmisteluun ja sitä kautta se virtaa niin kuin edelleen on mennyt? Eli, ministeri Lindström, oletteko selvitysmiehen airut?

16.35 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajankohtainen kysymys. Minulla on tässä tämä selvitys käsissäni, ja kun sen tänään sitten Harri Hietala luovutti minulle, niin totesin julkiselle sanalle kyselyihin, kun menttiin yksityiskohtiin, että nyt hallitus sitten tutustuu siihen, mitä selvitysmies ehdottaa. Hänen toimeksiantonsa oli selvittää, mitkä ovat mahdollisuudet edetä paikallisessa sopimisessa. Tässä ei ole kyseessä pakkolaki. Tämä vahvistaa yleissitovuutta. Tällä ei kavenneta sopimisen vapautta vaan lisätään sitä, ja tämä on minun mielestäni tärkeä: jos tämä tehdään — ja toivottavasti kun se tehdään — oikein, niin tämä tulee mullistamaan suomalaista työelämää positiivisella tavalla. Tässä vaiheessa johonkin yksityiskohtaan vastaaminen on tietenkin liian aikaista, koska tätä selvitystä ei ole käsitelty vielä hallituksen sisällä millään lailla. Se on tänään minulle luovutettu. Eli olen tutustunut myös vasemmistoliiton ideoihin, ja toivottavasti lähetätte minulle teidän omat ajatuksenne liittyen paikalliseen sopimiseen.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.36 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilo kuulla, että Lindström on sitä mieltä, että yleissitovuuteen ei tulla tässä kohtaa koskemaan. Minä ainakin haluan tulkita tätä asiaa niin, ja toivonkin, että me voimme yhdessä todeta tässä samalla kyselytunnilla, että palkkaukseen ei kosketa paikallisella sopimisella. Me haluamme torjua sen, että Saksan malli tuodaan tämän kautta piilotellusti, mikä selvitysmiehen raportissa on kätketty kuitenkin siihen toiseen vaihtoehtoon, eli työnantajilla on oikeus aloittaa ne keskustelut siitä taloudellisesta tilanteesta johtuvasta epävarmuudesta, mikä on yrityksessä. Se ei voi olla meidän agendallamme tässä tilanteessa. Meidän pitää pystyä torjumaan se, että yritysjohton virheellisistä arvioinneista johtuen taloudellinen tilanne on heikentynyt huonon kaupan johdosta. Se ei voi tarkoittaa, että elinkeinoelämään luodaan keinotekoinen kilpailuasetelma, jolloin palkkoja voidaan työnantajan toimesta lähteä neuvottelemaan alaspäin.

16.37 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ihan kysymystä löytänyt, mutta ajatuksen kyllä, ja kuten sanoin, tämä selvitys on

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

luovutettu tänään ja nyt hallitus sitten perehtyy siihen. Ja kun hallitus on perehtynyt siihen, jokaiseen yksityiskohtaan, sen jälkeen se linjaa, miten se aikoo tässä asiassa edetä. Eli tässä tilaisuudessa en kerro, mitä tulee tapahtumaan, koska minähän en yksin tästä asiasta päättä.

16.38 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski, ymmärrätte varmaan sen, että meidän täytyy myös todeta se tosiasia, että kun talous on tiukalla, niin kaikkia saavutettuja etuja ei voida enää pitää. Joitain uudistuksia täytyy tehdä, ja ensisijaisen tärkeä asiahan on työpaikkojen säilyminen, ja työpaikat eivät säily, jos ei mitään uudistuksia tehdä, koska rahat on loppu. Vetoankin nyt sosialidemokraatteihin ja vasemmistoon siinä, että kun näitä neuvotteluja käydään työmarkkinajärjestöjen kanssa, niin haetaan sellaista kompromissia siihen, ettei tule näitä kipeitä päätöksiä, jotka esimerkiksi ovat vaikka lomarahaleikkauksia, jotka nyt ollaan jo valittu, koska vaihtoehtojahan oli olemassa, esimerkiksi 3 minuuttia lisää työaikaa. Mutta mitään vaihtoehtoa ei ole esitetty sosialidemokraattien toimesta, ei ensimmäistäkään vaihtoehtoa. Se ei ole vaihtoehto, että sanotaan, että 15 000 henkilöä saa työllistymispaikan. Ei se ole työpaikka, se on työllistymispaikka, ja näitä työpaikkoja pitäisi synnyttää muillakin keinoilla.

Puhemies Maria Lohela: Olikohan tässä nyt kysymystä? — Edustaja Myllykoskella on.

16.39 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Niikko, rumana asiana voin teille kertoa, että jos työmarkkinat tuolla filosofialla vapautettaisiin, että voitaisiin palkoilla ruveta kilpailemaan, niin Rakennusliiton taholta on annettu ymmärtää, että mikäli näin tapahtuisi, että palkoilla voidaan kilpailla, ei olisi alalla yhtään suomalaista työntekijää. Ne tuotettaisiin aivan jostain muualta, ja suomalainen työntekijä jäisi vaille työtä. Jos me lähdemme palkkakilpailuun niin, että paikallinen sopiminen mahdollistaa sen, että ihmisten palkoista voidaan sopia, niin yritykset lähtevät kilpailemaan keskenään siitä, ja kuka halvimalla tekee, se tekee työt. Ja kun tehdään tarpeeksi halvalla, sitä ei tee suomalainen työmies. Pääministerin sijainen Timo Soini, oletteko kanssani samaa mieltä, että suomalaiselle työmiehelle ja rakennustyömiehelle pitää luoda mahdollisuudet tehdä töitä tässä maassa? (Touko Aalto: Mikä on perussuomalaisten linja?)

16.40 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen täsmälleen samaa mieltä, että rakennusmies ja putkimies, Rekanen tai joku muu, tarvitsee työtä, tarvitsee edellytykset, ja me tarvitsemme tätä kautta kannattavaa yritystoimintaa. (Paavo Arhinmäki: He tarvitsevat kunnollisen palkan!) — Jos meillä ei ole kannattavaa, voittoa tuottavaa yritystoimintaa, kasvua ja vientiä, niin meillä ei ole palkkoja, mitä nostaa. — Meillä on työnantajapula, meillä on pula niistä ihmisistä, jotka ottavat vastuuta ja työllistävät ihmisiä. Ja olen todella iloinen siitä, että edustaja Myllykoski otti suomalaisen työmiehen edun esiin. Se ei nimittäin ole minkään sortin muukalaisvihamielisyyttä, vaan se on suomalaisen työmiehen puolustamista.

16.41 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olettaisin, että työministeri on — ja siksi kysyn kuitenkin varmuudeksi, onko — tutustunut Saksan Peter Hartzin johdolla tehtyyn työreformiin. Talousvaliokunta oli tutustumassa pari viikkoa sitten Berliinissä tähän asiakirjaan ja vähän olosuhteisiin. Saksa oli vuonna 2000 suunnilleen

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

samanlaisessa taloudellisessa tilanteessa kuin Suomi nyt, ja siitä selviytymiseen on olennaisesti vaikuttanut se, että työmarkkinat modernisoitiin niin, että myös paikallinen sopiminen palkoistakin oli mahdollista.

16.42 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tämä ajatus, minkä edustaja Lehti heitti tuossa, on oikea, että meidän täytyy vain muuttaa tätä suomalaista työelämää. Siinä ei auta mikään. Muuten me emme selviä tästä haasteesta, missä me olemme. Se on minun mielestäni käsittämätöntä, että minua syytetään siitä, että en puolusta suomalaista duunaria istumalla tässä hallituksessa, ja olen milloin EK:n juoksupoika, milloin Astrid Thors. (Naurua) Onhan tämä nyt kummallista. Minä itse ymmärrän sen niin, että silloin kun meillä on yrittäjiä ja meillä on työnantajia, niin menee myös työntekijöillä hyvin, koska on työpaikkoja. Ei minulle kerta kaikkiaan aukea tämä kritiikki siis siitä, että tässä on jokin vastakkainasettelu, sitä minä en halua olla tuke-massa. Ja olen tänään sanonut ääneen senkin, että en halua Suomeen mitään kaksi euroa tunnissa -työpaikkoja. En halua sellaisia Suomeen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys turvapaikanhakijoiden palauttamisesta (Stefan Wallin r)

Suullinen kysymys SKT 35/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Stefan Wallin.

Keskustelu

16.43 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! Finlands regering stöder kommissionens förslag till EU:s gemensamma lista om så kallade säkra ursprungsländer.

Luetteloon esitetään yhteensä seitsemän maata: Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo, Makedonia, Montenegro, Serbia ja myös Turkki. Näitä maita pidettäisiin siis turvapaikkahakemuksia käsiteltäessä turvallisina alkuperämaina, jolloin niiden kansalaisten hakemukset voitaisiin käsitellä nopeammin.

Yksi tällä listalla olevista maista on siis Turkki. On erittäin vaikea nähdä, että Turkin ihmisoikeustilanne olisi viime aikoina parantunut niin paljon, että sitä voitaisiin automaattisesti pitää turvallisena lähtömaana. Myös Suomen ulkopolitiikan kannalta hallituksen linja herättää nyt kysymyksiä. Hallituksen kannasta voi saada sen käsityksen, että Suomen kanta Turkin ihmisoikeustilanteeseen on muuttunut. Turkin ihmisoikeustilannehan on esimerkiksi ollut yksi suurimmista ongelmista neuvotteluissa Turkin mahdollisesta EU-jäsenyydestä. Tästä aiheesta keskustellaan tänään Eurooppa-neuvoston illallisilla, ja kysyn nyt ulkoministeriltä: Ettekö näe Turkin mukanaoloa tällä listalla laisinkaan ongelmallisena? Miten arvioitte Turkin ihmisoikeustilannetta ja kurdien asemaa? Onko Suomen virallinen kanta nyt se, että Turkin ihmisoikeustilanne on kaikilta osin hyvä, ja eroavatko Suomen ja esimerkiksi Ruotsin arviot tältä osin?

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

16.45 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensiksi: hallituksen maahanmuuttopolitiikka lähtee siitä, että niihin maihin, jotka ovat turvallisia, voidaan palauttaa — tämä on se peruslähtökohta.

Sitten mitä tulee Turkkiin: Turkki on EU-hakijamaa, samalla lailla kuin nämä muutkin, ja hallituksen kanta on se, että ei voi olla pyrkimässä Euroopan unioniin, hakijamaana, jos ei ole määriteltävissä turvalliseksi. Ja jos Turkki ei olisi turvallinen maa, niin miten siellä turvassa sitten olisi 1—2 miljoonaa syyrialaista pakolaista? Ei mitenkään. Totta kai Turkin hallitus on myös kovakourainen, mutta siellä on esimerkiksi PKK:n terroria ja nyt pommi-räjäytyksiä, mahdollisesti Isilin tekemiä. Se maa tarvitsee meidän tukeamme, se tarvitsee yhteistoimintaa, ja sillä lailla, että Turkki pidetään prosessissa mukana, meillä on dialogi ja vaikutusmahdollisuus sitten keskustella Turkin kanssa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.46 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyshän on siitä, että Turkin ihmisoikeustilanne on nimenomaan ollut yksi suurimmista ongelmista neuvotteluissa Turkin mahdollisesta EU-jäsenyydestä, eli tämä ongelma on olemassa, muuten nämä neuvottelut olisivat edenneet jo kauan sitten suotuisaan suuntaan. Kysyn ministeri Soinilta — ja olisi ehkä kiinnostavaa myös näin valtavan pakolaiskriisin keskellä kuulla vähän laajemminkin: miten hallitus arvioi yksittäisten maiden turvallisuutta nimenomaan turvapaikanhakijoiden kannalta?

16.46 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turkki on aivan ydinalueita tämän suuren pakolais- ja maahanmuuttokriisin hallinnassa, ja tässä tarvitaan myös yhteistyötä. Puhuin Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrovin kanssa, ja totesimme yhdessä, että laaja-alainen kansainvälinen yhteistyö, joka nimenomaan tähtää konfliktiin ratkaisuun Syyriassa, konfliktiin ratkaisuun Irakissa, on se tapa, jolla tähän vaikutetaan kaikista voimallisimmin.

Sitten mitä tulee turvallisiin maihin — aivan kuin sanoitte, Bosnia ja Hertsegovina, Albania, muut tämän tällaiset: Kyllä meidän täytyy uskaltaa sanoa, että nämä maat ovat turvallisia maita, joihin voidaan ihmisiä palauttaa ja joiden kansalaiset ovat taloudellisia siirtolaisia tai tulevat tänne töihin, mutta heillä ei voi olla pakolaisstatusta, koska nämä maat ovat turvallisia maita, joissa on kyllä alempi elintaso kuin meillä mutta (Puhemies: Aika!) joissa ei ole hengenvaaraa. Sen takia hallitus ajaa tätä linjaa.

16.48 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluaisin kysyä, kun tästä hallituksen politiikasta myöskään maahanmuuttokeskusteluissa ei ota selvää, että kumpaa linjaa ajatte. Minusta on oivallista huomata, että nämä kriisit, jotka maailmalla ovat, tekevät nyt valtavan ison joukkovirran myöskin Eurooppaan, ja minusta näitä kriisejä pitäisi pyrkiä myöskin suomalaisvoimin ratkaisemaan, ja nyt kun katsomme teidän politiikkaanne, niin kova pettymys on se, että sanoista ei ole siirrytty tekoihin. Se on aika iso juttu, että kaikilla tasoilla näitä tekoja ei tunnu syntyvän, ja sen takia minusta oli hienoa se, että te, pääministerin sijainen Soini, juuri sanoitte, että tähän Syyrian kriisiin pitäisi jollakin tavalla puuttua. Mutta kehitysmäärärahoissa tai myöskään näissä kriisiratkaisurahoissa tämä linja ei näy, ja sen takia minusta meidän pitäisi pystyä, ennen kuin meille syntyy

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

pakolaisvirtoja, ratkaisemaan omalta osaltamme mukanaolo näiden kriisien ratkaisussa. Ja minusta me olemme nyt selityksen velkaa, koska minulla on esimerkiksi tuolla lehterillä kokonainen bussilastillinen (Puhemies koputtaa) Harjavallasta, missä on pakolaiskeskus ja paljon syyrialaisia pakolaisia. Minusta olisi tärkeätä, että kertoisitte, miksi me emme voi myös näitä kriisejä...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Kiuru, kysymys.

...hoitaa lähtömaassa.

16.49 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi ajaa kokonaisvaltaista ratkaisua tähän. Hallituksen toimenpiteet tehoavat, ja se on aivan selvä, että ne eivät synny käden käänteessä. Mutta nyt jo on tehty uusi arvio Suomeen tulevasta pakolaisvirrasta. Se laski voimakkaasti: aikaisempi ennuste oli 50 000, nyt se on runsaat 30 000. Nämä tarvitsevat kaikki toimenpiteet, turvalliset maat, neuvottelut, ja olen itse käynyt neuvotteluja palauttamissopimuksesta Irakin ulkoministerin kanssa.

Ja sitten: Kyllä hallitus on kaavailemassa lisäbudjettia nimenomaan paikan päällä auttamiseen, koska se on paljon tehokkaampaa, se on paljon inhimillisempää ja sillä me vältämme ihmissalakuljettajien iljettävät asiat, joissa ihmiset jopa tukehtuvat rekkakontteihin. Emme me tällaista voi olla edistämässä, että me tämmöistä rikollista toimintaa suosimme sillä tavalla, että me ummistamme silmät tällaiselta rikolliselta toiminnalta. Meidän täytyy ne pistää (Puhemies koputtaa) katki ja resursoida siellä Jordaniassa, Syyriassa ja Libanonissa näitä asioita paremmin.

16.50 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oletteko, ministeri Soini, kanssani samaa mieltä siitä, että on hieman harhauttavaa puhua vain turvallisista maista? Meidän pitäisi puhua turvallisista alueista, joita on myöskin näissä maissa. Jos me puhumme vain maista, niin silloin me suljemme pois aika paljon mahdollisuuksia palauttaa esimerkiksi niitä henkilöitä, jotka tällä hetkellä ovat oikeudettomasti Suomessa.

16.51 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan varapuheenjohtaja Salolainen totesi jälleen ytimen, niin kuin hänellä on tapana ollut hyvin tiivistää. Siihen ei mennyt edes koko minuuttia. Juuri tästä on kysymys. Somalimaassa, Irakissa, monessa maassa on turvallisia alueita, jotka pitäisi voida luokitella sellaisiksi alueiksi, että kun sieltä on tullut, niin voidaan myös sinne palauttaa. Tämä on järkevää, mutta myös inhimillistä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys sukupuolineutraalista avioliittolaista (Sari Essayah kr)

Suullinen kysymys SKT 36/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Essayah.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Keskustelu

16.51 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tänään hyväksynyt niin sanotut liitännäislakimuutokset, jotka seuraavat avioliittoinstituution muuttamisesta sukupuolineutraaliksi.

Meillä on vuodesta 2002 ollut käytössä hyvä yleiseurooppalainen käytäntö, jossa meillä on erikseen parisuhdelaki samaa sukupuolta oleville ja avioliittolaki eri sukupuolta oleville. Nyt hallitus on kuitenkin muuttanut tätä, ja tämä tulee aiheuttamaan erittäin suuria muutoksia uskonnonvapauslakiin, translakiin, parisuhdelakiin sekä myöskin adoptiolain tulkinnan uudelleen. Olisin kysynyt asianomaiselta ministeriltä: oliko hallitus tästä aiheesta tänään istunnossaan yksimielinen, eli olivatko kaikki hallituspuolueet näitten esitysten takana?

16.52 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on toteuttanut edellisen hallituksen ja eduskunnan tekemän päätöksen ja on istunnossaan ollut yksimielinen.

16.53 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin, ministeri Berner esitteli tänään tämän asian valtioneuvostossa puolestani, koska olin estynyt. Minulta on tänään kysely, miten tälle asialle nyt sitten käy jatkossa, että olenko estynyt jatkossakin. Tämä asia tulee ensi viikolla tänne eduskuntaan käsitteilyyn, ja enhän minä voi vastuutani paeta, kyllä minun täytyy tämä asia tänne tuoda.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.53 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On tietysti hyvä tietää, että hallitus on tämän esityksensä takana näin yksimielisesti, perussuomalaiset mukana.

Esityksessä arvioidaan, että maistraatin työmäärä voisi lisääntyneitten siviilivihkimysten myötä hetkellisesti kasvaa, mutta suurempaan kasvuun ei uskota. Kuitenkin tässä jätetään huomioimatta se, että kristilliset kirkot, jotka suorittavat suurimman osan avioliittoon vihkimisistä, eivät ole vielä muodostaneet kantaa tähän uuteen, tulevaan tilanteeseen. On hyvin mahdollista, että kun avioliittokäsitys tällä tavalla perusteellisesti muuttuu, niin osa kirkkokunnista saattaa luopua sitten myös vihkimisoikeudesta. Tämä varmastikin tulee lisäämään sitten siviilivihkimysten määrää ja kasvattamaan myöskin maistraattien kuluja. Olisiko nyt tarpeen arvioida esimerkiksi tältä osalta tätä esitystä uudelleen, ja onko tätä näkökulmaa ylipäättänsä huomioitu tässä esityksessä?

16.54 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totta kai näitä kaikkia näkökulmia on arvioitu, mutta siitä huolimatta on nyt lähdetty viemään tätä asiaa eteenpäin. Tiedostan kyllä sen, että tässä voi jonkunlaista painetta tulla sinne maistraatteihin ja sitten näiden siviilivihkimisten määrä voi tosiaan nousta, mutta olen käsittänyt niin, että tässä nyt ei kuitenkaan puhuta mistään valtavista määristä.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

16.55 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuotiin esiin aivan tärkeä pointti. Tämä esityshän on tullut edelliseltä hallitukselta, ja hanke on peritty sieltä. Tämä ei siis ole muuttanut kenenkään nykyisen ryhmän tai hallituksessa olevan puolueen avioliittokäsitystä millään tapaa, vaan asia tullaan tietenkin käsittelemään, koska siihen on sitouduttu edellisellä vaalikaudella. Kysyn asianomaiselta ministeriltä, kun muistini tahtoo pettää: onkohan tästä asiasta hallitusohjelmassa jotain sitovaa kirjausta, vai tullaanko tämä käsittelemään omantunnonkysymyksenä, jolloin jokainen voi äänestää aivan kuten haluaa siitä riippumatta, onko hallituksessa tai ei?

16.55 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Virkistän muistia: ei ole kirjausta. Näin ollen tulkitsen asiaa niin, että se on omantunnonkysymys. (Paavo Arhinmäki: Eivätkö kaikki kysymykset ole?)

16.56 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että lain hyväksyminen ja voimaantulo varmasti aiheuttavat lisäpohdintaa kristillisissä, kirkollisissa yhteisöissä ja uskonnollisissa yhteisöissä, joilla nyt on vihkimisoikeus. Kukin tekee sitten tahollaan omia ratkaisujaan siinä aikataulussa kuin pystyy.

Edustaja Essayah nosti esiin sen muutoksen, joka tulee muuhun lainsäädäntöön, muun muassa adoptiolakiin, tämän uuden tasa-arvoisen avioliittolain voimaan tullessa. Helposti syntyy mielikuva siitä, että adoptio uudessa tilanteessa tarkoittaisi sitä, että samaa sukupuolta olevien välisessä avioliitossa ilman muuta sitten voi adoptoida lapsia. Kysyisin oikeusministeriltä: onko niin, että adoptiosta tulee uuden lain myötä jokin subjektiivinen oikeus, vai onko niin kuin nykyäänkin, että adoptio kussakin yksittäisessä tapauksessa perustuu aina tarkkaan harkintaan ja tutkimiseen, onko tämä pariskunta, onko tämä perhe soveltuva adoptioperheeksi?

16.56 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ohuen oikeusoppineisuuteni kautta on tietysti vähän hankalaa vastata tällaiseen yksityiskohtaiseen kysymykseen. Voisin kuvitella, että adoptioasia on niin vakava juttu, että ei siinä mitään ohituskaistaa ole tarkoitus rakentaa vaan aina arvioidaan jokainen tapaus erikseen, koska tässä on kyseessä kuitenkin erittäin iso päätös.

Mutta jotta en puhu itseäni pussiin, niin lupaan selvittää asian ja vastata edustajalle tähän kysymykseen. (Eduskunnasta: Vastaus oli ihan oikea!)

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys turvapaikanhakijoiden palautussopimuksista (Wille Rydman kok) Suullinen kysymys SKT 37/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ehditään ottaa vielä yksi kysymys. Edustaja Rydman.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Keskustelu

16.57 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomeen on kuluvana vuonna saapunut yli 20 000 turvapaikanhakijaa. Sisäministeriön eilen julkistetun uusimman arvion mukaan tämän vuoden kuluessa saapuisi peräti 35 000 hakijaa, mikä on kymmenkertainen verrattuna niihin määriin, joihin olemme viime vuosina saaneet tottua.

Suomeen tulevista turvapaikanhakijoista ylivoimainen enemmistö, jopa 70 prosenttia, on irakilaisia. Hallitus on toiminut aivan oikein käynnistäessään toimenpiteet turvapaikkakäytäntöjemme kiristämiseksi irakilaisten osalta muiden Pohjoismaiden tasolle. Muissa Pohjoismaissa Irak katsotaan valtaosaltaan turvalliseksi maaksi, jonne kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet irakilaiset voidaan palauttaa. Suomelta vastaava palautussopimus kuitenkin puuttuu. Kysyisin ulkoministeri Soinilta: missä vaiheessa ovat neuvottelut palautussopimuksen saamiseksi Irakin kanssa?

16.58 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä ja olennainen kysymys. Nimenomaan hallitus lähtee siitä, että niiden, joilla on todellinen turvapaikan tarve, asiat selvitetään. Mutta meillä täytyy olla myös järjestelmä sitä varten, että jos ihmiset eivät tätä normia täytä — ja nyt on aivan ilmiselvää, että kaikki eivät niin tee — niin heidät voidaan lain ja sopimuksen perusteella palauttaa.

Olen käynyt tästä keskustelun Irakin ulkoministerin kanssa New Yorkissa. Sinne on kirje lähtenyt. Jarno Syrjälä ulkoministeriöstä on tässä ollut aktiivinen ja myöskin suurlähettiläs Pekka Hyvönen. Me viemme tätä asiaa tarmolla eteenpäin, ja meillä on hyvät mallit ja yhteistyö myös Pohjoismaihin, että me saisimme samantyyppisen palautussopimuksen heidän kanssaan, jotta turvapaikat menisivät todellisessa tarpeessa oleville ja saataisiin voimakas signaalivaikutus sinne, että ei kannata maksaa itseään kipeäksi ihmiskalakuljettajille ja rosvoille ja ottaa isoa riskiä, koska jos et normeja täytä, niin sinut palautetaan.

Puhemies Maria Lohela: Onko tähän aiheeseen liittyen vielä halua esittää lisäkysymyksiä?

16.59 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Osalla Pohjoismaista on vastaavanlainen palautussopimus myös Somalimaan kanssa. Somalimaata voidaan myös pitää verrattain rauhallisena alueena. Ministeri Soini, onko realistista odottaa, että palautussopimus saataisiin mahdollisesti aikaan myös Somalimaan kanssa?

17.00 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä aikaisempien kysymysten aikana, muun muassa ulkoasiainvaliokunnan varapuheenjohtaja Salolaisen kysymyksessä: meidän pitää tutkia myös nämä osat niin Irakin suhteen, Somalimaan suhteen kuin kaikkien muidenkin mahdollisten maiden suhteen, joihin näitä asioita voidaan soveltaa. Tämän täytyy olla oikeusvaltio. Mutta näiden isojen asioiden pitää olla taattuna niille todellista hätää kärsiville, ja samalla pitää antaa voimakas signaalivaikutus: jos olet turvallisessa maassa, jos olet turvallisella alueella, jos sinulla ei ole hengenhätää, älä maksa salakuljettajille, älä maksa ihmiskauppiaille, koska sinut palautetaan. Tämä on hallituksen kristallinkirkas linja.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Kyselytunti päättyi.

3. Kansalaisaloite lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamisesta

Kansalaisaloite KAA 3/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan. Keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 3 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 3 minuuttia.

Keskustelun aloittaa edustaja Rydman.

Keskustelu

17.02 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Seksuaalirikoksista annettujen tuomioiden liian matala taso on jo pitkään ollut oikeusjärjestelmämme vakavimpia epäkohtia. Tuomiot ovat auttamatta liian lieviä suhteessa tekojen vakavuuteen. Tämän epäkohdan korjaamiseksi on kirjattu lukuisia toimenpiteitä keväällä laadittuun hallitusohjelmaan, ja olen iloinen, että rangaistusten koventamista kiirehditään nyt myös kansalaisaloitteen muodossa.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen mukaan lapsen seksuaalisen hyväksikäytön rangaistuskäytännöt vaihtelevat huomattavasti eri tuomioistuimissa. Epäsuhta koskee niin ikään poliisin tietoon tulleiden tapausten lukumääriä. On kuitenkin selvää, etteivät läheskään kaikki tapaukset tule ollenkaan poliisin tietoon. Todellisia lukuja voimme vain arvioida. Ruotsissa on arvioitu, että lasten seksuaalisista hyväksikäytöistä vain noin 3–12 prosenttia tulee poliisin tietoon. Lapsiin kohdistuneiden seksuaalisten hyväksikäyttötapausten määrä on jopa kahdeksankertaistunut vuodesta 1980. Tämä ei välttämättä merkitse, että lasten seksuaalinen hyväksikäyttö olisi lisääntynyt, vaan tapausmäärien muutosten taustalla on viranomaiskontrollin tehostuminen ja kiinnijäämisriskin kasvu. Tältä osin kehitys on ollut kaikesta huolimatta positiivista.

Hallitusohjelman mukaan ensikertalaisuussäännöksiä sekä väkivaltarikosten ja lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten rangaistustasoa tullaan tiukentamaan. Myös ehdollisen vankeustuomion tehostamismahdollisuuksia tarkistetaan, mukaan lukien lyhyt ehdoton vankeus. Niin ikään vapautuvien vankien vaarallisuusarviota laajennetaan.

Kansalaisaloitteen tekijät vaativat, että lapsen törkeän seksuaalisen hyväksikäytön minimirangaistusta nostetaan 2 vuoteen vankeutta, jolloin käytännössä ehdolliset tuomiot jäävät pois. Tätä on pidettävä olennaisena seikkana erityisesti siksi, että lapsen törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä on toistuvasti annettu ehdollisia tuomioita, jolloin tekijä on voinut jatkaa toimintaansa. Kansalaisaloitteessa esiin nostetut seikat eivät ole ristiriidassa hallitusohjelman kanssa vaan täydentävät sitä hyvin.

Rangaistusten koventamiselle on myös kiire. Jos raiskauksesta selviää lyhyehköllä ehdollisella tuomiolla, ei moni tekijä pidä sitä edes rangaistuksena. Uhriin raiskaus kuitenkin

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

jättää elinikäiset arvet. Lapsiuhritutkimuksen tulokset osoittavat, että niille suomalaisille nuorille, jotka olivat kohdanneet hyväksikäyttöä, oli kasaantunut huomattava määrä myös muita uhrikokemuksia sekä näille todennäköisesti altistavia riskitekijöitä. Tähän meillä ei ole varaa.

Puhemies Maria Lohela: Muistutan edustajia, että myös 3 minuutin puheenvuorot voi pitää sieltä paikalta.

17.05 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä siitä, että nostitte keskusteluun tämän tärkeän aiheen ja saitte kerättyä tämän reilu 50 000 allekirjoitusta, mikä kansalaisaloitteeseen vaaditaan.

Kansalaisaloitteessanne vaaditaan törkeiden seksuaalirikosten minimirangaistukseksi vankeutta, jonka kesto määräytyy teon vakavuusasteen mukaan. Nykyinen lainsäädäntö ei vastaa kansalaisten oikeudentajua. Olen aloitteen tekijöiden kanssa samaa mieltä siitä, että Suomen rikoslaki suhtautuu aivan liian kevyesti törkeisiin rikoksiin, joista lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat pahin ääripää. Tällaista suopeutta on hyvin vaikea ymmärtää. Perusteluksi ei riitä se, että vankeudenhoidon kuluja ei ole varaa kasvattaa. On selkeä arvovalintakysymys, millaisen signaalin lainsäädäntö antaa törkeään rikokseen ryhtyvälle. Uhrin kärsimys tulee ottaa myös vakavasti, eivätkä kauniit sanat tässä paljon auta.

Arvoisa puhemies! Suomen lainsäädäntö ajaa rikollisten etua lasten edun kustannuksella muullakin tavoin. Lievän rangaistuksen lisäksi ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun ei juuri koskaan tarvitse suorittaa koko rangaistustaan vankilassa, vaan hän pääsee ehdonalaan vapauteen viimeistään silloin, kun rangaistuksesta on jäljellä kolmasosa. Jos rikoksentehtäjä on niin kutsuttu ensikertalainen eli ei ole istunut vankilassa viimeiseen kolmeen vuoteen, vapautus tapahtuu viimeistään rangaistuksen puolessavälissä, ja alle 21-vuotias istuu vankilassa vain yhden kolmasosan tuomiostaan. Tilanne on pääläellään. Meidän lainsäätäjien tehtävä on suojella kansalaisia ja erityisesti lapsia, mutta totuus on ikävä kyllä toinen. Onkin syytä tunnustaa, että me kansan valitsema päätäjät olemme tässä tehtävässä pahasti epäonnistuneet.

Arvoisa puhemies! Suositankin eduskunnalle kaksi konkreettista toimenpidettä, joilla parannetaan lapsen ja nuoren suojelemista seksuaalirikollisilta:

Ensimmäisenä ennalta ehkäisevät toimet. Helsingin poliisin mukaan seksuaalirikollisten uhrin ovat yhä nuorempia. Tilanne on entistä vääristyneempi. Lapsille suunnatuilla net-tisivuilla rikollisen on helppo esiintyä lapsena tai nuorena ja toteuttaa seksuaalista hyväksikäyttöä esimerkiksi kameran välityksellä. Osassa tapauksista nettikontaktit johtavat tapaamiseen, jossa syytetty on uhrin kanssa yhdynnässä. Erityisesti lapsen ja nuoren suoje-lu internetin haitallisilta lieveilmiöiltä on ensisijaisen tärkeää ja tulee toteuttaa sekä rikosten torjuntaa tehostamalla, rangaistuksia koventamalla että nuorten internetin käyttäjien tur-vallisuuskasvatusta parantamalla.

Isossa-Britanniassa on todettu toimivaksi seksuaalirikosten ennaltaehkäisykeinoksi tur-vanappi. Se on internetjärjestelmä, joka liitetään erityisesti lasten ja nuorten suosimille keskustelupalstoille ja jota painamalla voi helposti ilmoittaa turvattomasta tilanteesta. Täl-lä vaalikaudella hallituksen onkin syytä selvittää, miten järjestelmä saadaan käyttöön myös meillä. (Puhemies koputtaa)

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Arvoisa puhemies! Vielä toisena ehdotuksena, toimenpiteenä, suositan kansalaisaloitteen hyväksymistä. Meillä tulee olla uskallusta nostaa lainsäädäntö seksuaalirikosten torjumisessa yleiseurooppalaiselle tasolle, korottaa seksuaalirikosten rangaistusasteikkoa.

Näillä kahdella toimenpiteellä pääsemme oikeudenmukaisempaan suuntaan, ja me varmasti tämän myös yhdessä tunnustamme.

17.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloitteita tarvitaan demokratiassa uudentyyppisen osallistumisen muotona. Kiitos siitä, että tällainen kansalaisaloite on saatu aikaiseksi.

Tässä käsillä olevassa kansalaisaloitteessa lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamisesta käsitellään tärkeänä kysymyksenä lapsen aseman parantamista asianmukaisemmilla rangaistuskäytännöillä. Lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten tuomioiden alhainen pituus on aiheuttanut julkisuudessa runsaasti keskustelua. Kuitenkin, aivan kuten aloitteessakin todetaan, lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa on kysymys vakavista perus- ja ihmisoikeuksien loukkauksista. Tältä kannalta merkityksellisiä ovat erityisesti perustuslaissa suojatut oikeudet henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen ja yksityiselämän suojaan.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman tavoitteena on selvittää, että rangaistukset vastaavat yleistä oikeustajua ja että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisessa suhteessa teon moitittavuuteen. Lisäksi lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten rangaistustasoa tarkistetaan.

Lainsäädäntömenettelyn ensiasteeksi olen myös itse tehnyt lakialoitteen lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten rangaistusasteikon nostamiseksi. Tässä aloitteessa on nyt jo yli 100 kansanedustajan allekirjoitus, ja haluan kiittää teitä kaikkia siitä, että olette allekirjoittaneet sen.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen aiheellisuus on siinä, että aloitteessa esitetään, että lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalisten hyväksikäyttör rikosten vähimmäisrangaistus korotetaan siis vähintään 2 vuodeksi vankeutta eli samansuuruiseksi kuin törkeissä raiskausrikoksissa. Aloitteen tarkoituksena on lapsen aseman parantaminen asianmukaisemmalla rangaistuskäytännöllä sekä rangaistuskäytännön yhdenmukaistaminen törkeissä lapsiin kohdistuvissa seksuaalisissa hyväksikäyttör rikoksissa.

Törkeästä raiskauksesta on säädetty rangaistukseksi vähintään 2 ja enintään 10 vuotta vankeutta. Törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä on säädetty rangaistukseksi vähintään 1 ja enintään 10 vuotta vankeutta. Rangaistusasteikko mahdollistaa siis sen, että annettu tuomio voi olla ehdollinen.

Tässä kansalaisaloitteessa on siis se tärkeä aiheellisuus, että ehdotetun muutoksen myötä rangaistus törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä olisi ehdotonta vankeutta. Pääsääntönä asteikon alapäästä tuomittaessa nykyisin rangaistus on yleensä ehdollista. Tämä johtuu siitä, että rikoslain mukaan määräaikainen, enintään 2 vuoden vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdolliseksi, jollei rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys tai tekijän aikaisempi rikollisuus edellytä ehdottomaan vankeuteen tuomitsemista.

17.12 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamisesta on hyvä ja kansan oikeudentajun mukainen. Erityisesti nyt, kun viranomaisten resurssit ovat koetuksella pakolaiskriisin vuoksi, on

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

lainsäätäjien luotava edellytykset rikosten ennaltaehkäisyyn. Yksi keino on luonnollisesti rangaistuslainsäädännön tiukentaminen.

Tuomiokäytännöt pitää yhtenäistää, jotta oikeuden päätökset olisivat vertailukelpoisia ja johdonmukaisia. Samasta rikoksesta pitäisi saada samankaltainen tuomio eikä niin, että osa selviää ehdonalaisella ja osa passitetaan tiilenpäitä lukemaan. Kovemmat ja johdonmukaiset rangaistukset voisivat toimia ennalta ehkäisevästi. Valitettavasti oikeusasteet soveltavat usein vain alinta osaa rangaistusasteikosta. Ihmisen oikeus koskemattomuuteen on pyhä, ja lapsiin kohdistuvan koskemattomuuden loukkaaminen on äärimmäisen raskauttavaa.

Jokin aika sitten Espoon kärjäoikeus totesi miehen kymmenien raiskausten lisäksi syylliseksi törkeästä lapsen hyväksikäytöstä, joista jälkimmäinen on rangaistusasteikollamme vakavampi rikos. Raiskauksesta voidaan tuomita 1—6 vuotta vankeutta ja törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä 1—10 vuotta. Tuomioistuimen perustelut ovat luonnollisesti yleensä salaisia. Kaikkiaan rangaistukseksi voidaan asettaa peräti 13 vuotta vankeutta.

Tässä tapauksessa Espoon kärjäoikeus huomioi korkeimman oikeuden päätöksen vuodelta 2011 ja siitä erityisesti kolme seikkaa: miten vahingollinen teko on ollut lapsen kehityksen kannalta, eli miten luottamuksellinen ja läheinen suhde lapseen oli, millainen tekotapa oli ja hyväksikäyttäjien määrä. Kärjäoikeus totesi, että teot osoittivat suurta moitittavuutta. Vastaaja alisti tytön sukupuoliyhteyksiin, ja oikeus totesi, että se on hyväksikäytön vahingollisin muoto. Lisäksi oikeus totesi, että kyseessä olivat lukuisat eri kerrat, ja siltä osin se siis alleviivasi teon vakavimmat muodot toteen näytetyiksi. Kaikista näistä perusteluista huolimatta tuomio oli vain 5 vuotta.

Arvoisa puhemies! Jos kaikki moitittavuuden kriteerit toteutuvat vakavimmassa muodossa, pitäisi tuomion olla sen mukainen. Siksi asteikon alarajaa on syytä nostaa, jos ylärajasta voidaan näin paljon tinkiä. Suhtaudun kansalaisaloitteessa mainittuihin tavoitteisiin myönteisesti.

17.14 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on mitä tervetullein. Se vastaa siihen kysymykseen, joka kansalaisilla usein on ollut: miksi lapsia voidaan kohdella niin kuin heitä kohdellaan, ja miksi siitä saatavat rangaistukset ovat niin kevyitä? Kristillisdemokraatit ovat jo vuosia yrittäneet saada aikaiseksi lainmuutosta, jossa nämä lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset saisivat kovimman rangaistuksen. Lasta tulisi tämänluonteisessa, erittäin vakavassa asiassa pitää lähtökohtaisesti sillä tavalla kykenemättömänä puolustamaan itseään, että lieventäviä näkökohtia on vaikea nähdä. Seksuaalinen hyväksikäyttö aiheuttaa alaikäiselle aina vakavaa vahinkoa, vaikka sen seuraukset tulisivatkin näkyviin vasta myöhemmin aikuisuudessa. Näin ollen vastuu lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä on aina aikuisella ja jo sen yrityskin on rikos.

Olemme erittäin tyytyväisiä siihen, että nyt tässä esitetyssä kansalaisaloitteessa minimirangaistus nostetaan 2 vuoteen. Se on selkeä viesti ja tulee toivottavasti johtamaan siihen, että ne aikuiset, jotka tällaisia tekoja harkitsevat, jo alussa ymmärtäisivät, että näin ei tule toimia.

17.16 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä edustaja Laukkanen puheenvuorossa tuli erittäin hyvin esille se, kuinka nämä seksuaalirikokset jättävät uhreille pysyvät ja vaikeat traumat. Usein nämä asiat tulevat esille vasta vuosien, ehkä vuo-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

sikymmenien, päästä. Vuonna 2005 uudistettiin rikoslain vanhentumissäännöksiä siten, että syyteoikeus ei vanhene, jos kysymyksessä on lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tai törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, ennen kuin uhri on täyttänyt 28 vuotta. Siinä mielessä tämä uudistus oli toki ehdottomasti oikean suuntainen, mutta ei kuitenkaan riittävä. On aivan selvää, että silloin, kun uhri on alaikäinen, hänellä ei välttämättä ole minkäänlaisia keinoja lähteä ajamaan omaa asiaansa, etenkin sellaisissa tilanteissa, joissa hyväksikäyttäjä kuuluu vaikkapa uhrin lähipiiriin.

Olisinkin kysynyt, kun täällä on paikalla ministeri Lindström: onko mahdollista harkita näitä vanhentumissäännösten uudistamisia sen lisäksi, että tätä rangaistusasteikkoa kovenetaan?

17.17 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Essayahin puheenvuoro oli tavattoman tärkeä. Minun mielestäni tähän rinnalle tarvittaisiin ilman muuta tämä vanhenemissäännösasia. Siitä keskusteltiin viime vaalikaudella sen pohjalta, että teimme edustaja Heinosen kanssa asiasta lakialoitteen, jonka allekirjoitti 108 kansanedustajaa, mukaan luettuna ministeri itse. Nyt meillä olisi sitten mahdollisuus edistää tuota asiaa.

Teimme tuossa lakialoitteessa paljon yhteistyötä uhrijärjestöjen kanssa, ja he usein kuvasivat, että tämä on kuin murha, josta jää henkiin. Minusta se oli aika pysäyttävästi ja koskettavasti kuvattu. He toivat esille oikeustapauksia, joissa tekijä on myöntänyt teon, mutta häntä ei voida asettaa syytteeseen sen vuoksi, että tuo vanheneminen on tapahtunut, ja se jos jokin on yleisen oikeustajun vastaista. Toivoisin, ministeri, että veisit tätä asiaa voimakkaasti eteenpäin.

17.18 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On helppo tukea tässä edustaja Essayahin ja edustaja Puumalan puheenvuoroja siitä, että tässä olisi hyvä tarkistella myös näitä vanhenemisaikoja. Ne ovat, totta kai, järjestelmää ajatellen aina haastavia, mutta täytyy muistaa, että näin vakavissa rikoksissa on monesti niin, että nämä ovat niin traumaattisia näille uhreille, että nämä rikokset ja uhrien oireet voivat tulla itse asiassa esiin vasta hyvin myöhäisessä vaiheessa. On erittäin traagista, jos todetaan, että tällainen rikos on tapahtunut, ja sitten se onkin vanhentunut, ja sen takia asia on hyvin vakava. Tätä on syytä kyllä tarkkaan nyt tutkia, miten tämä saataisiin kytkettyä tähän, kun tarkastellaan sitä, mikä on sopiva ja oikea rangaistusasteikko tämäntyyppisistä rikoksista.

17.19 Pentti Oinonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä, koska tällainen rikos on erittäin vakava ja, sanoisinko, inhottavakin, että mitä mieltä ministeri on siitä, että otettaisiin käytäntöön varsinkin uusijoille sellainen neljän p:n rangaistus eli pilit pölkylle ja piät pois. Mitä mieltä olette siitä rangaistuksesta?

17.20 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla se, että täällä ollaan yksimielisiä siitä, että eduskunta varmasti voisi olla samaa mieltä asiassa, jossa tätä rikoksen rangaistusajan vanhenemista pidennettäisiin, ja toivottavasti ministeri siitä saa jotain aikaiseksi.

Mutta itse kysymys, minkä haluaisin ministerille esittää, on tämä, että kun kansalaisaloitteessa esitetään konkreettisesti näin, että minimirangaistus olisi 2 vuotta vankeutta törkeässä lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä, niin kuinka paljon tämä maksaisi yhteiskun-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

nalle, koska tämä on se ensimmäinen kysymys, jota varmasti hallituksessa joudutaan pohtimaan. Toivoisin sitten, että siitä käytäisiin uudelleen keskustelua, että mistä me ne rahat kaivamme, koska pelkään pahoin, että tällaisessakin hyvässä kansalaisaloitteessa ensimmäinen asia, mitä mietitään, on se, mistä saadaan rahaa. Toivon, että tämä asia ei jää sen tähden toteuttamatta, että meillä ei ole siihen osoittaa rahaa. Meidän täytyisi nyt löytää hyvää tahtoa ja kaivaa se raha jostakin, jotta pystytään lakeja kiristämään.

17.21 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin helppo yhtyä näihin aiempiin puheenvuoroihin, joissa tuotiin esille nämä lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten vanhenemisajat. Se tarkastelu on tärkeä asia, koska — niin kuin täällä todettiin — nämä traumat monesti tulevat esille vasta vanhemmalla iällä, ja se patoutunut tuska ja vääräys, mikä on siellä ihmisen sisällä, tulee sitten voimakkaana esiin myöhemmin, ja sen takia olisi tärkeätä, että näitä vanhentumisaikoja tarkastellaan.

Kysyisin ministeriltä tässä yhteydessä: Tuossa aloitteessa viitataan siihen, että on monia lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia, joissa minimirangaistus on sakkoja, ja silloin tämä aiempi hyvä lainsäädäntö siitä, että lasten parissa työskentelevien rikosrekisterit tarkistetaan, kun haetaan työhön tämmöisiin tehtäviin, vaatisi myös tarkistamista. Onko teillä tietoa siitä, miten hyvin on toiminut tämä lainkohta, että nämä rikosrekisteriotteet tarkistetaan, ja kuinka paljon sieltä on tullut esille niitä tapauksia, joihin on täytynyt puuttua?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Hakkaraisen vastauspuheenvuoro, ja sitten ministerin vastausvuoro.

17.22 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä ajattelin tuosta edustaja Oinosen hyvästä esityksestä, että meillä on semmoinen järjestelmä, että jos uusii, niin rattijuopumuksissa voi joutua menettämään tekovälineen valtiolle, taikka aserikoksissa ase lähtee valtiolle, taikka talousrikoksissa seuraamukset ovat aika kovia, siellä omaisuutta lähtee. Miksi näitä, jotka tekevät tämmöisen rikoksen, ei voi niin sanotusti kuohia? Sitä ei sen jälkeen varmasti uusi, ainakaan sitä rikosta.

17.23 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tärkeä aloite ja erittäin herkkä asia. Tässä kiinnitetään kyllä huomiota tosi tärkeään ja usein esiin nousevaan kysymykseen silloin, kun lapsiin kohdistuu joitain seksuaalirikoksia. Nythän hallitusohjelmassa kiinnitetään jo huomiota siihen, että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisessa suhteessa siihen teon moitittavuuteen. Ohjelman mukaan tätä tasoa tarkistetaan muun ohessa nimenomaan näitten rikosten kohdalla, ja siellä on menossa tämä oikeustajuhanke, jossa tätä tietysti myös tutkitaan.

Muihin Pohjoismaihin verrattuna Suomelle on kuitenkin ominaista tämmöinen, että meillä on aika vähäisiä vaihtoehtoja näistä seuraamuksista, ja se koskee esimerkiksi ehdottoman ja ehdollisen vankeuden yhdistelmää, joka puuttuu Suomen järjestelmästä kokonaan. Tämän meidän hallituksen strategisen ohjelman mukaan tässä yhteydessä kannattaa tarkastella myös ehdollisen vankeuden tehostamista ehdottomalla vankeudella, ja tämä täytyy ilman muuta ottaa tarkasteluun.

Täällä tuli ihan konkreettisia kysymyksiä, ja ensimmäinen oli tämä edustaja Puumalan ja edustaja Essayahin ja monen muun esiin nostama vanhenemissäännös. Minä muistan hyvin, että olen itse allekirjoittanut tämän, ja se tarkoittaa sitä, että olen oikeasti sitä mieltä

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

ja vien kyllä nyt tätä asiaa — tämä oli varsin ponteva ja hyvä huomio — eteenpäin. (Mika Niikko: Hienoa!) Katsotaan, mihin muiden hallituspuolueiden tuella tässä asiassa päästään silloin, kun tätä asiaa nyt sitten ruvetaan viemään eteenpäin.

Edustaja Niikko kyseli kustannuksista: Sille vankivuodelle, jos se kokonaan vankilassa vietetään, on laskettu hinnaksi noin 70 000 euroa. Tässä kohtaa, aina kun puntaroidaan näitä kustannuksia ja sitten toisaalta sitä, että rikoksesta pitää saada rangaistus — ja varsinkin tämmöisistä rikoksista — minun itseni on hyvin vaikea nähdä sitä minään taloudellisena kysymyksenä.

Edustaja Jokinen kyseli näistä rikosrekisterimerkinnöistä: Sinnehän merkitään myös 4:ää kuukautta lyhyemmät vankeusrangaistukset ja sinne rekisteröidään pääsääntöisesti vain vankeusrangaistukset sekä niiden sijasta tai ohessa tuomitut valvontarangaistus, yhdyskuntapalvelu ja sakko. Siihen rikosrekisteristä annettavaan otteeseen merkitään kuitenkin lasten kanssa työskentelevien ja lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämistä varten myös lapsipornografia- ja seksuaalirikoksesta tuomitut sakkorangaistukset, mikä on minun mielestäni äärimmäisen hyvä asia.

Loppujen lopuksi tässä vielä totean, että tähän asiaan palataan sen jälkeen, kun tämä käsittely täällä eduskunnassa alkaa ja se on saatu maaliin. Toisaalta sitten tämä oikeustajuselvytys ja tämä huomio tästä rikosten vanhenemisesta — otan tämän ilman muuta tosissani. Tässä yhteydessä, kun näitä asioita toivottavasti menee eteenpäin, tämä otetaan mukaan kuvaan.

Pahoittelen, että joudun poistumaan, vaikka on todella tärkeä ja äärimmäisen mielenkiintoinen keskustelu.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

17.27 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Otan todella ilolla lakivaliokuntaan vastaan tämän kansalaisaloitteen ja uskoisin, että me siellä otamme sen käsittelyynkin. Kun hallitusohjelmassa on näitä loistavia kirjauksia, joiden takana ministeri suoraselkäisesti seisoo, niin mielelläni toivon, että voisimme käsitellä näiden esitysten kanssa tätä asiaa, ja silloin tulisi käsiteltyä myös laajemmin tätä asiaa vaikuttavuusarvioiden ynnä muiden kannalta. Asia varmaan etenee.

Tosiaan, tässä on kaksi osaa. Ensinnäkin tämä törkeä tekemuoto lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä — sen minimirangaistuksen korottaminen 2 vuoteen. Se on ihan perusteltua, koska sillä me ohjaamme tuomioistuinkäytäntöä. 10 vuotta on se rangaistusmaksimi, ja meidän tehtävämme on täällä ohjata tuomiorangaistuskäytäntöä lainsäädännöllä, jos olemme sitä mieltä, että tuomioistuimet eivät sovelle lakia oikein. Meidän on turha puuttua yksittäistapauksiin, vaan katsotaan kokonaisuutta, ja täällä me saamme sen toimimaan. Tämä minimihän, 2 vuotta, on muuten ihan sama kuin törkeässä raiskauksessa, joka löytyy tuosta samasta rikoslain 20 luvusta. Että on perusteltua, kun tämäkin tekemuoto on aivan sama.

Jotkut tässä ovat esittäneet väitteitä, joita minä en allekirjoita, että tämä johtaisi niin paljon ehdottomien vankeusrangaistusten lisääntymiseen. No, minun mielestäni joutaa johtaaakin, mutta kyllähän se tilanne on se, että rikoslain 20 luvussa mutta myös rikoslain 6 luvussa yleisissä opeissa on tämmöisiä säännöksiä, että jos nyt esimerkiksi sattuu niin, että sekä uhri että tekijä ovat alaikäisiä ja he ovat vaikka yhdynnässä, niin tämä ei kuitenkaan

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

aiheuta sitä, että aina määrätään ehdotonta vankeusrangaistusta. Näitä lieventämisperusteita on olemassa, niin että on turha tässä koettaa vesittää tätä asiaa näillä seikoilla.

No, sitten tässä on tämä toinen osa: seksuaalipalvelujen ostaminen ynnä muut tämmöiset niin sanotut sakkorikokset, joiden minimirangaistusta esitetään nostettavaksi 4 kuukauden vankeutta. Tässä perustellaan sitä, että nämä sakot eivät näy rikosrekisteriotteessa. No, näinhän se tietysti on pääsääntöisesti, mutta silloin jos tilataan rikosrekisteriote sitä varten, että selvitetään, voiko henkilö työskennellä lasten kanssa, niin se sakkorangaistus jo näkyy rikosrekisteriotteessa. Rikosrekisterilain 6 §:ssä muistaakseni on tämä näin, ja tämä muutos tehtiin viime hallituskaudella. Elikkä sen takia tämä muutos on turha, muuten toki kannatan minimirangaistuksen nostamista.

Ihan loppuun näistä kustannuksista. Raha ei voi olla ratkaiseva asia. Vuositasolla tästä törkeästä tekemuodosta on tuomittu noin sata ihmistä ja rangaistuksista noin 40—50 prosenttia — eli noin puolet, voi sanoa karkeasti — on tuomittu ehdollisina. No, jos leikitään ajatuksella, että nämä olisivat ehdottomia, niin meillä olisi ehkä 50 vankia vuodessa enemmän. Ei ole kovin iso kustannuskysymys. Ja mikä ennen kaikkea hyvää: nämä vangit ehtisivät käydä Riihimäen vankilassa olevan Stop-ohjelman, eli se on seksuaalirikollisten hoito-ohjelma, jonka perusteella osa näistä vangeista on pystynyt muuttamaan käyttäytymistään. Eli nämä hyödyt olisivat paljon suuremmat kuin nämä kustannukset.

Kannatan lämpimästi tätä.

17.30 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on hyvä esimerkki siitä, miten kansalaisten oikeustaju on ristiriidassa annettujen rangaistuksien kanssa. Kansalaisten mielestä lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista annetaan aivan liian matalia tuomioita. Uhrit ovat puolustuskyvyttömiä lapsia tai nuoria, jotka tarvitsevat meidän aikuisten erityistä suojelua. Tämä on otettava päätöksenteossa sekä lakien säätämisessä paremmin huomioon. Pelkkä sakkorangaistus, samoin kuin ehdollinen rangaistus, on aivan liian lievä teon vakavuuteen nähden lapsiin kohdistuneissa seksuaalirikoksissa. Sanotaan, että tilaisuus tekee varkaan, ja siksi onkin tärkeää, että minimoidaan mahdollisuus julmaan rikokseen rangaistuksia koventamalla. Lainsäätäjien on aina oltava heikomman puolella. Uhrin kannalta on tärkeää, että rikoksesta seuraa kunnon rangaistus.

Lastensuojelun Keskusliiton tekemän selvityksen mukaan epäilyjen määrä alaikäisten seksuaalisissa hyväksikäytöissä on nelinkertaistunut 15 vuodessa. Hyväksikäyttömahdollisuudet ovat lisääntyneet internetin käytön laajetessa. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön tähtääviä kontakteja potentiaaliin uhreihin voidaan tehdä netin keskustelupalstoilla ja muilla sellaisilla sivustoilla, jolloin tekijöiden on mahdollista löytää itselleen helpoimmat uhrit. Tässä myös me vanhemmat olemme avainasemassa. Meidän vanhempien tulee olla kiinnostuneita siitä, mitä lapsemme tai nuoremme netissä tekevät, ja sopia netin käytölle pelisäännöt ja varoittaa siellä piilevistä vaaroista. Rangaistuksien pitää toimia uhkana ja pelotteena jo rikosta suunnittelevalle. Pidemmät rangaistukset myös ehkäisevät rikosten uusimista. Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventaminen on toivottava ja toivottu keino ehkäistä lapsiin ja nuoriin kohdistuvia seksuaalirikoksia.

17.32 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on pidetty erittäin hyviä puheenvuoroja ja on ollut erittäin hyviä huomioita. Tuosta rikoksen vanhentumisesta olen täysin samaa mieltä, että murhakaan ei vanhene koskaan, ja jos ajatellaan, että joku sekaantuu hyvin pieneen lapseen ja harrastaa hänen kanssaan sukupuoliyhteyttä, niin kyllä se on tälle

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

niin kuin henkinen murha. On helppo yhtyä tähän. Ministeri Lindström lähti, mutta ainakin ymmärsin hänen puheestaan, että hän on samaa mieltä.

Tosiaan, mitä tulee tähän kansalaisaloitteeseen, niin hallitushan selvittää tällä hetkellä kansan oikeustajua, ja olen itsekin monta kertaa puhunut siitä, niin kuin moni täällä salissa, että kansan oikeustaju ei erityisesti näissä lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa kohtaa. Olisin kysynyt ministeriltä — nyt hän ei ole enää täällä — että kuinka kauan tämä selvitys kestää, koska tämä 58 000 ilmoitusta kyllä minusta on jo aika paljon, että mielestäni tämän kohdalla ei varmaan tarvitse enää mitata sitä, onko kansan oikeustaju ristiriidassa rangaistusten kanssa. Ja tosiaan tämä 2 vuoden nostaminen näissä rangaistusasteikoissa on erittäin toivottavaa. Jos minä mietin oman työni kannalta tuomioistuimessa ja holhous-toimien edunvalvonnassa, niin en minä oikeastaan inhottavampia papereita ole lukenut kuin lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät asiakirjat. Sitä tuskaa ja niitä tapahtumia on ammattilaisenkin vaikea käsitellä, ja ne tulevat yöuniin, ja jos ne tulevat asian käsittelijöillekin ahdistaviksi välillä, niin voi vain kuvitella, mitä maanpäällistä, suoraan sanoen, helvettiä nämä ihmiset ovat joutuneet kehtämään.

Sitten täällä kansalaisaloitteen perusteluissa todetaan siitä, että näitä tuomitaan ehdollisena, ja tuossa edustaja Tolvanen ottikin esille juuri näitä määriä, kuinka paljon näitä ehdollisena tuomitaan. Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö: Katsoin kohtaa 1, että ollaan alaikäisen kanssa, 16 vuotta nuoremman kanssa sukupuoliyhteydessä, ja vuonna 14 on ollut yhteensä 116 tapausta, joista 43 on tuomittu ehdollisena. Minusta se on aika paljon, on kuitenkin sukupuoliyhteydestä kysymys. Tämä on Tilastokeskuksen tilastoja vuosilta 2009—2014. Vuonna 2013 oli sitten 86 kappaletta ja niistä oli 37 ehdollisena. Minun on hyvin vaikea nähdä, miksi ne ovat olleet ehdollisia, kun täällä on kuitenkin erikseen sitten rikoslain 20 luvun 6 §, joka on tarkoitettu näille lievemmille tekemuodoille. Siellä on myös lievennys, 7 a §:ssä, sitten näille, jos on joku 18 vuotta täyttänyt, vaikka mies, ja sitten on 15-vuotias tyttö ja heillä on seurustelusuhde, eli siellä on sitten rajoitussäännös siitä, että tämä ei koske näitä asioita. Kyllä tämä todella on paikallaan.

Lisäisin tuohon vielä sen, mikä koskee näitä muita rikoksia, joissa on sukupuolisiveellisyttä loukkaavat kuvat ja näiden esittäminen: Kun siellä on tämä sakkorangaistus, niin on se aika lievä. Jos olet tällaisissa Facebook-ryhmissä ja muutenkin käsittelet niitä kuvia, niin kun rangaistuksen pitää aina nousta teon moitittavuuden mukaan, niin kyllä minun mielestäni sakko on aika lievä rangaistus siitä, koska sillä sinä myös edesautat lapsipornoa.

Tämä on erittäin kannatettava ehdotus, ja meillä on tämä lakiehdotus myös tästä vireillä. Toivottavasti saadaan tämä pikaisesti voimaan.

17.36 Ville Tavio ps: Arvoisa rouva puhemies! Vallan kolmijako-oppi edellyttää, että eduskunta ei puutu riippumattomien tuomioistuinten toimintaan. Lainsäätäjän tulee silti määritellä se vähimmäisrangaistustaso, jota valtakunnassa sitten noudatetaan.

Tässä on käsillä hyvä kansalaisaloite. Perussuomalaiset ovat myös samantapaisen laki-aloitteen tehneetkin. Ehdollinen vankeusrangaistus näistä törkeistä lapsiin kohdistuvista rikoksista on yksinkertaisesti riittämätön. Ehdollinen vankeusrangaistus ei aina tunnu rangaistukselta lainkaan. Tarvitaan kovempi rangaistuksen pelotevaikute mutta myös oikeudenmukainen rangaistus törkeimpiin rikoksiin syyllistyneille. Yhteiskuntana meidän on otettava ehdoton linja. Emme voi hyväksyä lapsiin kohdistuvia rikoksia. Emme voi hyväk-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

syä, että pedofiileja työskentelee lasten parissa, emmekä voi hyväksyä, että seksuaalirikosten tuomiot ovat liian lieviä.

17.37 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille tästä hyvästä aloitteesta. Tässähän esitetään, että lapsen törkeän seksuaalisen hyväksikäytön minimirangaistus nostettaisiin 2 vuoteen vankeutta, ja käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että ehdolliset tuomiot kyseisistä rikoksista jäävät pois ja vankeus on aina ehdoton. Lisäksi tässä muutettaisiin seksuaalipalvelujen ostamista nuorelta siten, että rikosten minimirangaistusta nostetaan 4 kuukauteen vankeutta, jotta jokaisesta lapseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta jää vähintään merkintä tekijän rikosrekisteriin.

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos julkaisi laajan tutkimuksen lapsiin kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön rangaistuksista vuonna 2008. Tulosten mukaan lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomittujen rangaistusten lukumäärä on viisinkertaistunut tutkimusta edeltäneiden 15 vuoden aikana. Ihmiset ovat nykyisin valvutuneempia, ja myös poliisin tietoon tulee vuosittain yhä enemmän hyväksikäyttörikoksia, mikä on hyvä asia. Tapausmäärien muutoksen taustalla on viranomaiskontrollin tehostuminen ja kiinnijäämisen riskin kasvu. Hyväksikäytön tunnistamiseen on erityisesti 2000-luvulla kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota, ja rikosten kokonaiskontrolli on täten ankaroitunut. Sakko-rangaistuksen osuus on laskenut, ja tuomittujen vankeusvuosien määrä on seitsenkertaistunut. Kaikista lapsiin kohdistuneista seksuaalisista hyväksikäytöistä tuomitut ehdottomat vankeusrangaistukset ovat pidentyneet vuoden 99 lainuudistuksen jälkeen noin seitsemän kuukautta.

Tutkimustulokset viittaavat siihen, että yhteiskunnan suhtautuminen lasten suojeluun seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja sen kaltaisten rikosten paheksuttavuus ovat kumpikin ankaroituneet viimeisten vuosikymmenten aikana. Silti jokainen tapaus on liikaa. Sen vuoksi pidän hyvänä sitä, että tämä — olen myös itse lakivaliokunnan jäsen — saa asianmukaisen käsittelyn valiokunnan kokouksissa.

Haluan myös nostaa kaksi muuta asiaa esille. Myös edustaja Tolvanen nosti nämä Stop-ohjelmat. Rangaistusten ohella tehokasta uusintarikollisuuden ehkäisyä on erilaisten hoito-ohjelmien läpikäynti vankila-aikana, ja näihin tulee kiinnittää jatkossakin huomiota. Toinen on rikoksen uhrien tukeminen. Ministeri Huovinen sai eduskunnassa läpi viime vuonna uuden sosiaalihuoltolain, joka velvoittaa kunnat tarjoamaan rikosten uhreille tarvittavat sosiaalipalvelut myös lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen. Lisäksi lapsiin kohdistuvien rikosten ennaltaehkäisemiseksi muutettiin tällä kaudella yhteensä 14:ää lakia viranomaisten tiedonsaannin helpottamiseksi tilanteessa, jossa esimerkiksi koulun tai päiväkodin henkilökunnalla on syytä epäillä lapseen kohdistunutta rikosta. Vieläkin enemmän tarvitaan kuitenkin viranomaisten tietojenvaihtoa ja yhteistyötä; näitä on syytä lisätä.

17.41 Kalle Jokinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamista ja kansalaisaloitetta siihen liittyen. Lähes 25 vuotta poliisityössä työskennelleenä ja kaikenlaisia rikoksia kohdanneena voin sanoa kyllä sen, että lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat mitä törkeimpiä ja niitä vakavimpia rikoksia, joita ihminen voi uhrina kohdata. Sen takia on erittäin tärkeää, että tämä asia on nyt täällä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Tämä kansalaisaloite esittää, että törkeän seksuaalisen hyväksikäytön rangaistuksen minimi nostettaisiin 2 vuoteen, ja silloin se tarkoittaisi sitä, että rangaistusta ei voitaisi enää sitten määrätä ehdollisena ja se johtaisi tuohon ehdottomaan vankeusrangaistukseen, ja se on mielestäni hyvä. Se heijastelee sitä yleistä moraalialia ja oikeudentuntoa, joka kansalla on, ja jo viime vaalikaudella tämmöiseen vasemmistoliberaaliin kriminaalipolitiikkaan, joka on meillä ollut vallalla liian pitkään, saatiin aikaan käänne ja jo viime vaalikaudella seksuaalirikoksiin ja myös muihin rikoksiin tehtiin muutoksia. Tämä on nyt hyvä, että tämä asia jatkuu ja tavallaan lainsäätäjän pitää tunnustella sitä kansan yleistä oikeustajua ja moraalialia ja sitä käsitystä, joka siellä on.

Haluan kiittää näitä lahtelaisia naisia Pia Katajalaa, Susanna Norjaa ja Marika Sipilää siitä, että he ovat laittaneet vireille tämän kansalaisaloitteen ja keränneet siihen ne 58 000 nimeä ja tämän aloitteen myötä antavat nyt eduskunnalle erittäin vahvan viestin siitä, mihin suuntaan lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia tulisi viedä. Niin kuin täällä lakivaliokunnan puheenjohtaja edustaja Tolvanen sanoi, uskon ja luotan, että tämä kansalaisaloite käsitellään lakivaliokunnassa ja eduskunnassa kyllä todella huolella ja vakavasti.

17.43 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite on erittäin hyvä, ja kannatan sitä täysin. Olen poliisina joutunut näkemään paljon sellaista pahaa, mitä kenenkään ei pitäisi nähdä, kuten nämä virkaveljeni tässä salissa.

Nykyinen hallitusohjelma tiukentaa seksuaalirikosten rangaistuksia, mutta ennalta estävää toimintaa ei saa unohtaa. Vähemmälle huomiolle jää usein, mitä tapahtuu silloin, kun tuomio on suoritettu ja pedofiili vapautuu täysin palvelleena. Varsin monella seksuaalirikokset jatkuvat, koska vankilassaoloaika voi jopa lisätä seksuaalirikosten uusimisriskiä. Pedofiilien rangaistuksia pidennetään koko ajan — näin pitää ollakin — mutta pelkkä rikoksentehtäjän sulkeminen vankilaan ei riitä. On uskallettava tehdä päätöksiä pedofilian vähentämiseksi ja lasten suojelemiseksi. Pedofiili ei, esimerkiksi väkivalta- ja huumorikolliiseen verrattuna, ymmärrä tekevänsä mitään väärää. Hän on lapselle hyväntekijä. Hänellä ei ole ymmärrystä tekojensa seuraamuksista eikä pienen pojan tai tytön kärsimyksistä. Pedofiili satuttaa lasta pahimmalla mahdollisella tavalla. Miksi sallimme tämän edelleen vuodesta toiseen? Olisi vakavasti mietittävä, kenen ihmisoikeuksia ja -arvoa haluamme puolustaa.

Mielestäni lääkityksellä toteutettavan kemiallisen kastraation tulisi olla pakollinen pedofiileille. Kastration pakollisuus vähentäisi pienten tyttöjen ja poikien joutumista seksuaalirikosten uhreiksi. Niissä maissa, missä kastraatiota käytetään, kokemukset ovat olleet hyviä. Meidän aikuisten tehtävä on suojella lapsia. Sitä vaatii myös YK:n yleissopimus lasten oikeuksista ja sen 34 artikla. Pedofiilin satuttama pieni lapsi on kuin vaurioitunut puun- taimi. Se jää eloon mutta vaurioituu eliniäksi. On hyvin perusteltua kysyä, onko tällaista inhimillistä kärsimystä aiheuttavia pedofiileja yliymmärrettävä vai onko pakkohoito eli kemialliseen kastraatioon velvoittaminen heidän kohdallaan oikea ratkaisu. Monelle tarvitaan toki kastraation lisäksi myös muita toimenpiteitä.

On selvää, että mikäli pedofiileille olisi jossain oma hoitoyksikkö, sairaudesta puhuminen olisi heille helpompaa ja rikoksia sekä uhreja olisi vähemmän. Todennäköistä on kuitenkin, että pedofiili ei hakeudu vapaaehtoisesti hoitoon, koska hän ei tunne olevansa sairas. Rikoksen uhrille tekijän kastraatiolla on vain vähän merkitystä. Rangaistuksen oikeudenmukaisuudella tekoon nähden sitä vastoin on suuri merkitys. Uhrin tulee saada oikeu-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

dessä oikeutta. Rikoksista annettavien rangaistusten tulee olla oikeudenmukaisessa suhteessa teon moitittavuuteen. Uhreille tulee myös taata katkeamaton hoitoketju. Jokaisessa kunnassa tulee olla valmius tukea uhria riippumatta siitä, millainen seksuaalirikos on ollut.

17.47 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on todella hyvä ja kannatettava. Vuonna 2011 näitä rangaistuksia kovennettiin, ja sen seurauksista annan esimerkin. 2012 kaksi somalimiestä raiskasi 15-vuotiaan tytön, joka tuli konfirmaatiotilaisuudesta. Tuomio: ehdollinen rangaistus. Toin sen julkisuuteen — meinasin saada tuomion itse. Siis vaikka kovennettiin rangaistuksia, niin käytäntö oli se, että rikollisia alettiin suojelemaan sen seurauksena.

Nyt kun on tilanne, että maahanmuutto lisääntyy, nyt on tullut oikea vyöry, ja on tutkittu, että muun muassa somaleissa 17-kertainen on se määrä raiskauksissa kantasuomalaisiin nähden, niin ottaisin tämän nimenomaan varoituksena näille nuorille, että nyt on vaarallista liikkua tuolla. Siis kansalaiskasvatusta. Nimittäin jos 17-kertainen tämä määrä on kantasuomalaisiin verrattuna, niin se on järkyttävä luku. Joka päivä me saamme lukea lehdistä joukkoraiskauksista ja niin edelleen. Ei niitä ennen ollut. Ehdottaisinkin, niin kuin edellinen puhuja sanoi tuossa, kastraatiota. Se ei ole kallis, ei maksa 70 000:tä euroa vuodessa. Jos annetaan vaikka viisi vuotta tuomiota, se on aika kallis lasku yhteiskunnalle. Kastraation seurauksena ei tule uusimisia. Se varmasti päättyy siihen. Ja vielä, jos otetaan sillä tavalla, että tämä on kuitenkin aika häpeällinen homma: kuva lehteen, se on hyvä kans.

17.50 Reijo Hongisto ps: Arvoisa rouva puhemies! Lähetekeskustelussa on erittäin tärkeä ja kannatettava kansalaisaloite. Olemme puolustamassa lapsia ja nuoria, heitä, jotka eivät välttämättä vielä itse kykene oikeuksiaan ajamaan eivätkä voi puolustautua vanhemman ja vahvemman uhkaa vastaan. Olen saanut kymmeniä soittoja ja sähköpostiviestejä, joissa on vaadittu eduskuntaa koventamaan nuoriin kohdistuneisiin seksuaalirikoksiin ja ylipäättään seksuaalirikoksiin syyllistyneiden tuomioita. Viestin tuojat eivät ole välttämättä ymmärtäneet, että tuomioita ei jaella eduskunnassa vaan tuomioistuimissa. Eduskunta antaa tuomioistuimelle ainoastaan työvälineet ja rangaistusasteikon rangaistuksen mittaamista varten. Kansalaismielipide, se paljon parjattu yleinen oikeustaju, on siis selkeästi rangaistusten koventamisen kannalla. Joku professori voi kirjoituspöytänsä takana pohtia yleisen oikeustajun määritelmää ja sitä, kuinka se ylipäättään määritellään. Minun mielestäni ja minun oikeustajuni mukaan yleinen oikeustaju on sitä, että kansalaiset sankoin joukoin esittävät mielipiteensä jostain asiasta. Jos lakialoitteen allekirjoittaa lähes 60 000 kansalaista, niin kumman mielipiteellä on enemmän painoarvoa, näiden allekirjoittajien vai jonkun yksittäisen henkilön, joka toteaa, että hänen mielestään yleistä oikeustajua ei voi keino määritellä?

Vallan kolmijako-opin mukaan lakeja laativan kansanedustajan ei ole soveliasta ottaa kantaa jonkun yksittäisen teon rangaistukseen. Eduskunta laatii lait, ja oikeuslaitos soveltaa niitä lakeja. Tämä linja on pidettävä myös tulevaisuudessa kristallinkirkkaana. Jättäkäämme siis rangaistusten mittaaminen tuomioistuimille. Kun kansalaisten mielipide on rangaistusten koventamisen kannalla, on eduskunnalla mahdollisuus muuttaa lakia ja nostaa rangaistusmaksimia niin, että teosta ei enää voida tuomita ehdollista vankeusrangaistusta. Tällä tavalla toteutuu se yleisen oikeustajun vaatimus.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Arvoisa rouva puhemies! Ketään ei saa pahoinpidellä fyysisesti eikä psyykkisesti. Seksuaalinen väkivalta on julmaa, koska se loukkaa uhria molemmilla tavoilla. Erityisen julmaa se on, kun väkivalta kohdistetaan avuttomaan lapseen. Tällaisesta teosta on langetettava sellainen rangaistus, jolla on yleisestävyyden lisäksi myös erityisestävyyttä. Tämän takia ehdollinen rangaistus ei enää näistä teoista riitä.

Arvoisa rouva puhemies! Suhtaudun myös muihin kansalaisaloitteessa mainittuihin lakimuutoksiin myönteisesti.

17.53 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! On vaikea keksiä vastenmielisempää rikosta kuin lasta kohtaan tehty seksuaalinen väkivalta. Miten on mahdollista, että edelliset hallitukset eivät ole kyenneet nostamaan näitä tuomioita edes kohtuulliselle tasolle? Jos lapsen raiskaaja saa ehdollisen tai lyhyen ehdottoman tuomion, se on selvä viesti uhrille ja hänen omaisilleen, että ei tämä rikos nyt niin vakava ollut. Ei myöskään ole oikein, että ensikertalainen voi olla aina kolmen vuoden välein. Onneksi meillä on nyt sellainen hallitus, joka aikoo tarttua tähän räikeään ja häpeälliseen epäkohtaan. Oikeusvaltiossa uhrin ja uhrin omaisten kuuluu saada oikeutta.

Tämä Yhdysvalloissa käytössä oleva pedofiilien nettirekisteri on myös semmoinen asia, mikä minun mielestäni tulisi ottaa täällä Suomessa käyttöön.

17.54 Harry Wallin sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä erinomainen kansalaisaloite osoittaa sen, että kansalaisaloitteita tarvitaan ja traditio on hyvä, sillä on paikkansa yhteiskunnassa. On ollut myöskin hienoa kuulla nämä keskustelut ja puheet täällä, kuinka yksituumaaisesti eduskunta on tämän kansalaisaloitteen takana. Ja kun vielä lehdistön kautta on voinut lukea sen, että myöskin eduskuntaryhmien puheenjohtajat suhtautuvat tähän positiivisesti, niin silloin tällä on hyvät mahdollisuudet mennä läpi. On hienoa, että täällä lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Tolvanen on vielä paikalla ja vie tämän viestin sinne lakivaliokuntaan.

On selvää, että tarvitaan rangaistusten koventamista seksuaalirikoksissa, ja oli hienoa, että täällä oli ministeri Lindström paikalla. Hänen puheitaan kun kuunteli, niin tuli levolliseksi, että kyllä tämä asia viedään eteenpäin ja rangaistuksia tullaan koventamaan.

Olen myöskin edustaja Tolvasen kanssa siitä samaa mieltä, että raha ei voi tässä ratkaista vaan kyllä sen rikollisen, joka tarvitsee tuomion, pitää sitten saada se tuomio eikä sitä voi millään budjettitasapainottamisella estää.

Tämä Kulmalan esille tuoma kemiallinen kastraatio: Minä kävin kysymässä lakivaliokunnan puheenjohtaja Tolvaselta, onko tällainen käytössä, ja hän totesi, että ilmeisesti josakin on. Tämä minun mielestäni kanssa pitäisi tutkia, koska kuitenkin näillä rikollisilla on taipumus uusia rikoksensa.

17.56 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Olemme käsittelemässä äärimmäisen tärkeää kansalaisaloitetta, ja tosiaan lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö — törkeä tai lievä sellainen, oli mikä oli — on aina tuomittavaa. Tässä kansalaisaloitteen perusteluissa, voin tästä lainata, sanotaan: "Lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa on kysymys vakavista lapsen perus- ja ihmisoikeuksien loukkauksista. Suomessa on jo pitkään sitouduttu tietynlaiseen lievään kriminaalipolitiikkaan, jonka vuoksi useat rangaistukset ovat riittämättömiä eivätkä vastaa tavallisen kansalaisen oikeustajua."

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Olemme tänään tässä salissa kuulleet edustajien esille tuomia tuomioita, jotka ovat kyllä todella kyseenalaisia, ja ihmettelen niiden rangaistusten lyhyitä pituuksia ja tosiaan näitä ehdonalaisia tuomioita, koska jos törkeä rikosmerkistö toteutuu, niin eikö siitä pitäisi seurata vankeusrangaistus, ehdoton sellainen? Jotenkin tuntuu käsittämättömältä, että kun meillä rangaistusasteikossa kuitenkin on mahdollisuus tuomita esimerkiksi 10 vuoden vankeusrangaistukseen, ehdottomaan sellaiseen, niin miksei sitä tuomioissa sitten käytetä, vaikka täällä on todella tuotu esille, että nämä kaikista julmimmatkin tekotavat toteutuvat.

Olen todella huolissani siitä, miten me yhteiskunnassamme pystymme takaamaan uhrin aseman, tulevaisuuden, elämän, elämän jatkuvuuden, terveyden. Kunnat voivat pahoin, meillä on sosiaali- ja terveystalouden resurssipula. Miten me vastaamme näiden ihmisten, näiden pienten lasten, tarpeeseen, että heidät saadaan pelastettua elämään? Niin kuin täällä on todettu, tämä on murha, jossa jää henkiin, mutta millä tavalla jää henkiin, se on se toinen kysymys, johon meidän pitää päättäjinä ja lainsäätäjinä myös vastata.

Edustajat Niikko, Elo, Meri ja moni muu täällä ottivat todella tärkeitä pointteja esille, ja niihin on helppo yhtyä. Toivon, että tämä viesti välittyy täältä salista myös tuomioistuimille, vaikka nyt tuomioistuimet ovatkin riippumattomat emmekä me ehkä saa täältä mitään heille sanella, minkälaisia tuomioita heidän tulisi langettaa. Mutta varmasti se viesti on täältä meiltä lähtenyt, yhteinen sellainen, että tuomiot ovat liian lieviä siihen nähden, minkälaisiin törkeisiin rikoksiin henkilöt ovat syyllistyneet.

Liian usein uhri joutuu läheisen ihmisen pettämäksi, hyväksikäytettäväksi. Se on äärimmäisen raskas taakka kantaa läpi elämän, jos oma isä, veli, sukulainen on ollut se, joka on sen teon tehnyt, ja tämä vielä lisää sitä teon tuomittavuutta minun mielestäni.

17.59 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustajakollegoita näistä hyvistä evästyksistä. Niissä lähdettiin aivan siitä ennaltaehkäisystä sinne tuomitsemispuolelle, ja täytyy sanoa, että lähes kaikki näistä ovat varmaan ihan toteuttamiskelpoisia. Jotkut olivat aika reippaita esityksiä, niin että ne täytynee ehkä jättää pois. Mutta on hyvä kuulla näitä.

Tässähän nyt jo viime kaudella tapahtui semmoinen muutos, että kun aikaisemmin on rikoksen tekijä ollut rikoksen keskiössä, niin viime kaudella tapahtui se, että hallitusohjelmassa nostettiin rikoksen uhri rikoksen keskiöön. Hänen oikeuksiaan parannettiin viime kaudella monin eri tavoin. Nyt tämä linja jatkuu, ja myös uhrin oikeuksiin on tulossa esimerkiksi Rikosuhripäivystyksen rahoituksen kautta tällaisia pehmeitä keinoja lisää.

Mutta hallitusohjelmassa on monia hyviä keinoja, millä pystytään myös ehkäisemään rikoksia. Niin kuin tässä kansalaisaloitteessa, myös hallitusohjelmassa on eräs rangaistusten tason nostaminen, nimenomaan minimirangaistusten, jolloin se vaikuttaa rangaistustasoon kauttaaltaan.

Itse edellisessä työssäni poliisina olin johtajana yksikössä, jolla oli vuositasolla noin 150 seksuaalirikosta. Aika iso osa uhreista oli lapsia, niin että olen nähnyt tämän elinkautisen, mikä näille uhreille tulee. Tätä taustaa vasten huomasin myös, kuten myös ihan tutkimusten mukaan, että tällaisen seksuaalirikollisen teon uusimisriski on todella, todella suuri, paljon suurempi kuin monen muun. Ja sanotaan nyt mitä tahansa, niin sen ajan, kun hän on vankilassa, jos hän nyt sitten onkin vähän pidempään vankilassa, uhrin ovat turvassa, koska poliisissa meillä oli useita tapauksia, joissa, kun henkilö vapautui, hän jatkoi heti tätä rikollista toimintaansa eli käytti joko poikia tai tyttöjä seksuaalisesti hyväkseen.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

Eihän yhteiskunta saa olla näin hampaaton, ettei se tämmöistä estäisi — etenkin kun nykyisin monesti nämä seksuaalirikosrangaistukset ovat niin lyhyitä, tosiasiallisesti niin lyhyitä, kun otetaan niihin vielä täysin järjettömät ensikertalaissäännökset mukaan, että tätä vuoden Stop-ohjelmaa, vuoden kestävää ohjelmaa, Riihimäen vankilassa ei ehdi suorittaa, koska rangaistus on niin lyhyt. On todettu, että Stop-ohjelmalla pystytään muuttamaan monien rikollisten käyttäytymistä.

Kuten olen moneen kertaan sanonut, otan ilolla tämän kansalaisaloitteen vastaan. Tässä on joitain lakivaliokunnan jäseniä paikalla, ja kaikkien suusta olen kuullut lupauksen, että tämä saa hyvän ja laajan ja asiallisen käsittelyn. Ihan vilpittömästi toivon, että kun meillä on hallituksen esitys kuitenkin tulossa samankaltaisesta asiasta, se tulisi nopeasti, jolloin voisimme tehdä laaja-alaiset vaikuttavuusarviot, kuten hyvään lainsäädäntöön aina kuuluu. Olen tästä kyllä jatkossa yhteydessä oikeusministeri Lindströmiin, että saamme vauhtia tähän asiaan. — Kiitos kaikille.

18.02 Kalle Jokinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Meidän on tosiaan syytä muistaa tämä vallan kolmijako-oppi, johon täällä viitattiin, eli eduskunta säätää lakeja ja tuomioistuimet sitten määräävät niitä rangaistuksia sen asteikon mukaan, joka täältä on annettu ja arvioitu kuhunkin rikokseen sopivaksi. Nyt tämä kansalaisaloite esittää, että lapseen kohdistuvan törkeän seksuaalirikoksen minimirangaistusta nostettaisiin, ja silloin samalla myös tietysti vaikutetaan siihen, minkä mittaisia rangaistuksia näistä rikoksista tuomitaan. Siinä on nyt tarvetta tarkkaan pohtia tämä aloite.

Yhteiskunnan tehtävä on suojella jäseniään rikoksilta ja rikollisilta — ja vielä tärkein tehtävä suojella niitä haavoittuvimpia, lapsia, heikompia, jotka eivät kykene itse suojelemaan itseään. Sen takia tämä asia on vielä erityisen tärkeä.

Nyt kun lakivaliokunta saa tämän aloitteen käsiteltäväkseen ja tässä puhuttiin laajemminkin lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista ja siitä, mitä muuta olisi tehtävissä kuin esimerkiksi tämä kansalaisaloitteen minimirangaistuksen nosto, onko joitain muita toimenpiteitä, joita voisimme tässä yhteydessä vielä tehdä, niin haluan nostaa tässä vielä harkintaan ja mietintään tuon Yhdysvalloissa aikoinaan otetun, Lex Meganiksi nimetyn lain, jossa määrätään, että seksuaalirikoksen uhrin tulee saada tietoonsa se hetki, kun rikoksesta tuomittu vapautuu sitten sieltä vankilasta. Ehkä erityisesti näissä lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa voisi ottaa sen harkintaan. Niin kuin tuossa edustaja Tolvanen sanoi, näissä seksuaalirikoksissa uusimisprosentti on erityisen korkea, ja monellekin on järkytys siten nähdä varsin lyhyenkin ajan jälkeen siitä, kun tämä rikollinen on tuomittu rangaistusta suorittamaan, siellä lähiyhteisössä, kadulla, kotipiirissä, että rikollinen onkin vapaana. Tämän tilanteen kohtaamista ja sen asian käsittelemistä voisi helpottaa, että rikoksen uhri saisi tiedon siitä, kun rikollinen on rangaistuksensa suorittanut.

18.04 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Helpotan edustaja Jokisen tuskaa siitä, että nyt on jo olemassa hallituksen esitys siitä, että kun rikollinen vapautuu, nimenomaan vakavaan rikokseen syylistynyt, niin se rikoksen uhri saa tästä tiedon. Se kuuluu siihen pakettiin, missä parannetaan muutenkin rikoksen uhrin palveluja. Ihan oikeaan suuntaan ollaan menossa, ja monia hyviä ideoita on vielä olemassa itse kullakin meistä, ja toivottavasti saadaan tämän hallituskauden aikana niitä toteutettua. Mutta tämä on hoidossa tällä hetkellä.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

18.05 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vain siitä ehdollisesta tuomiosta: Minulla on sellainen ollut, ja sillä ei käytännön elämään ole minkäänlaista vaikutusta. Ja ei kansalaisten oikeustaju tämmöistä voi mitenkään hyväksyä, että tehdään tämmöisiä rikoksia, mitä nyt on, ja niistä pääsee ehdollisella. Minulle henkilökohtaisesti on suurempi rangaistus se — minulla on kokemusta nimittäin — että jos saa suuren sakon, niin sen joutuu maksamaan. Ehdollinen ei ole mitään. Se on tämmöinen lappu, ja se on siinä. Se ei vaikuta normaaliin elämään.

Ja sitten vielä tästä kastraatiosta: Kyllähän tämä on hyvin yksinkertainen järjestelmä. Ei varmasti sen jälkeen toista sitä rikosta, ja se on monessa maassa käytännössä. Miksi me emme voi sitä täällä Suomessa saada aikaan?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 3/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.06 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys käsittelee kiinteistöverotuksen ala- ja ylärajojen muutoksia. Se on sinänsä oman puheen arvoinen asia, mutta valiokunnan mietintö pitää sisällään tärkeän asian, jota minun mielestäni, ainakin omasta mielestäni, on myös kiirehdittävä. Valtiovarainministeriö on nimittäin käynnistänyt vuoden 2012 alussa kehittämishankkeen, jossa selvitetään laaja-alaisesti kiinteistöverotukseen liittyvää uudistamistarvetta.

Verotuksen pitää aina olla oikeudenmukaista, eikä se saa sisältää niin sanottuja syrjiviä elementtejä. Kun omaisuutta verotetaan, veron on oltava suhteessa omaisuuden todelliseen arvoon. Jos näin ei ole, verotus muuttuu helposti syrjiväksi. Kiinteistöveron pohjana olevan verotusarvon muodostumista pitäisi aika ajoin arvioida uudelleen, sillä yhteiskunnan rakenteiden muuttuessa myös omaisuusarvot muuttuvat siinä mukana. Verottaja arvioi esimerkiksi liike- tai toimistokiinteistön arvon jälleenhankinta-arvon mukaan eikä siitä oikeassa kaupassa saatavan hinnan mukaan. Paikkakuntaa ei myöskään rakennuksen osalta oteta arvioinnissa huomioon.

Verotusarvon määrittely johtaa tietyillä alueilla Suomessa tilanteeseen, missä toimitilakiinteistön käypä arvo on pienempi kuin vuotuinen kiinteistövero. Kiinteistövero edustaa tällöin niin sanottua käänteistä progressiota, eli mitä vähäarvoisemman liike- tai toimistokiinteistön omistat, sitä enemmän joudut maksamaan veroa. Verottajan tekemiin arvioihin ei käytännössä saa muutosta, sillä verottaja ja hallinto-oikeudet ovat hylänneet kaikki vaa-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

timukset. Lakitekstien perusteluissa käytetään käypä arvo -käsitettä mutta sillä tarkoitetaan viranomaisten määrittelemää arvoa, joka voi olla hyvinkin kaukana todellisesta käyvästä arvosta.

Kuinka oikeudenmukaisena voidaan pitää tilannetta, jossa kiinteistökompleksi vaihtaa omistajaa miljoonalla eurolla mutta verottaja määrittelee verotusarvoksi 10 miljoonaa euroa? Kiinteistöveron ala- ja ylärajojen korotukset ovat jopa vähämerkityksisiä, mikäli verotusarvon määrittely poikkeaa huomattavasti omaisuuden todellisesta arvosta. Kunnat tietysti kiittävät saamistaan verotuloista, mutta nykykäytäntö johtaa siihen, että omaisuuden todellisesta arvosta maksettava kiinteistövero poikkeaa Suomen sisällä jopa tuhansia prosentteja.

18.09 Kalle Jokinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiinteistöveron korotusesitys tarkoittaa kiinteistöveron ala- ja ylärajojen korotusta, ja se tietysti ohjaa silloin veron perintää kunnissa. Tämä esitys liittyy siihen periaatteeseen, että verotuksen painopistettä haluttaisiin muuttaa enemmän työn verotuksesta muuhun verotukseen, ja sen vuoksi kiinteistöverotusta ollaan muutettu viime vuosina. Vuodesta 2009 kiinteistöveron määrä on noussut lähes 70 prosenttia tähän päivään saakka, ja tänä vuonna kiinteistöveroa peritään noin 1,6 miljardia euroa. Haluaisin tässä yhteydessä nyt muistuttaa, että tämä liittyy siis siihen periaatteeseen, että halutaan siirtää verotuksen painopistettä enemmän työn verotuksesta muuhun verotukseen, mutta olisi syytä sitten liikkua myös siellä työn verotuksen puolella. Koska kiinteistöverotusta on nyt vuodesta 2009 jo lähes 70 prosenttia korotettu, niin sen toisenkin puolen pitäisi liikkua.

Kiinteistöverohan on omaisuusvero, ja se ei huomioi millään lailla esimerkiksi omistajan veronmaksukykyä, ja siinä mielessä se ei ole täysin ongelmaton. Niin kuin edustaja Eestilä tuossa omassa puheenvuorossaan toi esille, ovat kestäättömiä ne tilanteet, joissa kiinteistön reaalin myyntiarvo on pienempi kuin siitä vuosittain perittävä kiinteistövero. Eli näihin tilanteisiin, jotka ilmenevät maan eri osissa — kiinteistöjen arvot ja niiden käyttöarvot ovat erilaiset — täytyy löytyä ratkaisuja, ja sen vuoksi onkin hyvä, että tuo kiinteistöverotuksen uudistushanke on etenemässä, ja toivottavasti sen hankkeen myötä löydetään näihin ongelmakohtiin ratkaisuja.

18.12 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Esitetyillä kiinteistöverotuksen muutoksilla on tarkoitus kasvattaa kiinteistöveron osuutta kuntien verotuloista, minkä seurauksena toisaalta paine ansiotulojen verotukseen vastaavasti pienenee, kuten edustaja Jokinen tässä toi äsken esille. Yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa on hallituksen esityksen mukaan tarkoitus korottaa 0,86 prosenttiin ja vastaavasti vakituisten asuinrakennusten veroprosentin alarajaa 0,39 prosenttiin vuodelta 2017 toimitettavasta verotuksesta lähtien. Näiden korotusten johdosta 60 kunnan on nostettava yleistä ja 25 kunnan vakituisten asuinrakennusten veroprosenttia.

No, periaatteellisella tasolla tätä alarajojen nostoa voidaan toki pitää tiettyssä määrin ongelmallisena muun muassa kunnallisen itsehallinnon ja itsemääräämisoikeuden kannalta, ja myös valtiovarainvaliokunnan verojaoston asiantuntijakuulemisissa kiinnitettiin tähän asiaan huomiota. Mutta toisaalta kiinteistövero on fiskaalisesti tehokas ja objektiivinen veromuoto ja ei myöskään aiheuta vääristymää työn kysyntään ja tarjontaan, joten on hyvin perusteltua korottaa kiinteistöveroa kunnallisveron sijaan. Kuitenkin muistuttaisin, että

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

kunnilla on jatkossakin suuri vastuu siinä, etteivät nämä molemmat verot nousisi yhtäaikaaisesti eivätkä varsinkaan kohtuuttomasti.

Arvoisa puhemies! Erityisesti kasvukeskuksissa podetaan pahaa pulaa asunnoista, eikä tilanne ole ainakaan helpottanut viime vuosina. Tätä silmällä pitäen ja maankäytön tehostamiseksi rakentamattoman rakennuspaikan veron yläraja nousee hallituksen esityksen mukaan ensi vuonna 1 prosenttiyksiköllä 4 prosenttiin. Pidän tätä asuntojen saatavuuden kannalta hyvänä kehityksenä.

18.14 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä omaan ensimmäiseen puheenvuorooni lisätä sen, että koska meillä ja hallituksella on tarkoitus lisätä Suomessa yrittämistä ja lisätä työntekoa, niin tämä liian kova verotusarvo jollakin kiinteistöllä, varsinkin syrjäisillä paikkakunnilla, johtaa siihen, että se elinkeinopoliittisesti ei mahdollista sitä toimintaa, mitä siellä luontaisesti voidaan harjoittaa. Otetaanpa esimerkki, että siellä olisi jo sopiva kiinteistö, joka on vähäarvoinen mutta jonka verotusarvo voi olla siihen käypään arvoon korkea: se estää esimerkiksi marjanpaimintaan tavallaan tarkoitetun tukikohdan käyttöönoton tai kaupan. Sen takia tätä pitää varmaan siinä uudistuksessa tarkastella, että sen omaisuuden verotus on sitten kohtuullista ottaen huomioon sen alueellinen sijainti, koska nyt oma käsitykseni on se, että sitä maapohjan sijaintia pystytään alueellisesti tällä hetkellä erilaisesti käsittelemään kiinteistöverotuksessa, mutta rakentamiseen ja siihen rakennukseen kohdistuvat tietyt samat kriteerit, jolloin eri paikkakunnat joutuvat kyllä väistämättä eriarvoiseen asemaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 26/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Lakialoite laiksi toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 5/2015 vp Katja Hänninen vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

18.15 Katja Hänninen vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsilisä on niin sanottu universaali etuus, jota maksetaan kaikista lapsista vanhempien varallisuudesta riippumatta. Tämä periaate ei kuitenkaan toteudu kaikkein suurimmassa tarpeessa olevien perheiden kohdalla, sillä lapsilisä vähennetään perheen toimeentulotuesta.

Lapsiköyhyys on lisääntynyt viimeisten 20 vuoden aikana merkittävästi. Tilastokeskuksen mukaan 90-luvulla lapsiperheiden pienituloisuusaste oli alle 6 prosenttia, kun se vuonna 2013 oli 10,9 prosenttia. Huomattavaa on, että lapsiköyhyys liittyy kiinteästi työssä käyvien vanhempien pienituloisuuteen, sillä pienituloisten lapsista 64 prosenttia kuului työllisten talouteen ja 17 prosenttia työttömään talouteen. Viime vuosina töissä käyvien van-

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

hempien kanssa asuvien lasten osuus pienituloisista kasvoi ja työttömien vanhempien kanssa asuvien osuus väheni. Lasten köyhyysriski on erityisen suuri yksinhuoltajavanhempien perheissä sekä perheissä, joissa lapsiluku on suuri. Toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä on ollut viime vuosina kasvussa, ja suuri osa lapsilisän menettäjistä on juuri yksinhuoltajaperheitä.

Arvoisa rouva puhemies! Lapsiasiavaltuutettu on arvioinut, että heikossa taloudellisessa asemassa olevien perheiden köyhyys syvenee tulevina vuosina. Hänen arvionsa taustalla ovat hallituksen esitykset etuuksien indeksipoistoista sekä varhaiskasvatuksen palveluiden heikentäminen. Lapsilisien reaaliarvo oli romahtanut verrattuna 1990-lukuun jo ennen edellisen hallituksen lapsilisien leikkauspäätöstä. Nykyinen hallitus ei puutu millään tavalla tähän kehitykseen, päinvastoin. Lapsilisien taso suhteessa elinkustannusten nousuun heikkenee entisestään, kun hallitus luopuu lapsilisien indeksikorotuksista. Lisäksi hallitus rokottaa lapsiperheitä esimerkiksi korottamalla päivähoitomaksuja, luopumalla subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta ja heikentämällä työttömyysturvaa. Hallitus siis pakottaa yhä useamman perheen hakemaan toimeentulotukea.

Heikko taloudellinen tilanne vaikuttaa koko perheeseen. Huoli toimeentulosta nakertaa vanhempien jaksamista, ja useasti myös lapset murehtivat perheen tilannetta, vaikka vanhemmat haluavat suojella lapsia huolilta. Perheen toimeentulo-ongelmat kaventavat lapsen mahdollisuuksia osallistua ja harrastaa sekä kasvattavat riskiä mielenterveysongelmiin. 1990-luvun lamasta opimme, että lapsista ei voi säästää. Huolestuttavaa on, että syrjäytyminen siirtyy sukupolvelta toiselle.

Arvoisa rouva puhemies! On käsittämätöntä, että kaikkein suurimmassa tarpeessa olevat perheet eivät saa lapsilisää. Asian saaminen kuntoon on nyt ajankohtaisempaa kuin koskaan, koska hallitus leikkaa roimasti lapsiperheiltä. Tarvitsemme pikaisesti keinoja heikossa taloudellisessa tilanteessa olevien perheiden auttamiseksi, ja yksi keino on muuttaa lainsäädäntöä niin, että lapsilisiä ei oteta huomioon toimeentulotuen määrässä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2014

Kertomus K 4/2015 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 4/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Puhemies Maria Lohela: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 16.10.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 16.10.2015 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 51/2015 vp

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 16.10.2015 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen